

فصل دهم

بودجه و برنامه‌های مالی دولت

۱۰-۱- الزامات بودجه ۱۳۸۵

قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور به عنوان دومین قانون بودجه برنامه چهارم توسعه (۸۸-۱۳۸۴) در چارچوب برنامه مذکور و بدون استقراض از سیستم بانکی تهیه و تنظیم شد. مبنای تهیه لایحه بودجه سال ۱۳۸۵ در سطح کلان و در بخش‌های اقتصادی، جهت‌گیری‌های اساسی و راهبردهای عملی برنامه چهارم توسعه کشور بود. جهت‌گیری‌ها و راهبردهای اساسی بودجه سال مذکور طبق بخشنامه بودجه این سال عبارت بودند از: توسعه امنیت انسانی و عدالت اجتماعی، بسترسازی برای رشد سریع اقتصادی و رقابت‌پذیری اقتصاد، نوسازی دولت و ارتقای اثربخشی حاکمیت، حفظ محیط زیست، توازن منطقه‌ای و عدم تمرکز، توسعه مبتنی بر دانایی، توسعه فرهنگی، ارتقای سلامت و بهبود کیفیت زندگی و امنیت ملی و توسعه امور قضایی.

کادر شماره ۲- خلاصه‌ای از بخشنامه بودجه سال ۱۳۸۵

- **توسعه امنیت انسانی و عدالت اجتماعی** از طریق تقویت نظام جامع تامین اجتماعی و گسترش پوشش بیمه‌های فراگیر و الزامی، تلاش در جهت توسعه خدمات حمایتی دولت به گروه‌های آسیب‌پذیر با ملاحظات منطقه‌ای، تشکیل و تقویت صندوق استانی مهر رضا (ع)، هدفمند کردن یارانه‌ها به نفع اقشار آسیب‌پذیر و ضعیف، توانمندسازی اقشار آسیب‌پذیر از طریق ایجاد مشاغل مناسب برای آنان، اختصاص بخشی از سهام قابل واگذاری بنگاه‌های اقتصادی دولتی به مردم با اولویت اقشار محروم، ارائه طرح منطقی کردن قیمت خدمات دولتی برای بخش خانگی به منظور کاهش تعرفه مصرف آب، برق، گاز و تلفن برای مصارف کم و افزایش آن برای مصارف بالا با هدف مدیریت تقاضا و تامین عدالت، پیش‌بینی تمهیدات لازم به منظور ارتقای سطح معیشت شاغلان و بازنشستگان دولت از قبیل افزایش عدد مینا یا واگذاری سهام و اتخاذ تمهیدات لازم به منظور گسترش و توسعه مشارکت‌های مردمی و سازمان‌های غیر دولتی و موسسات خیریه در چارچوب نظام رفاه و تامین اجتماعی.

- **بسترسازی برای رشد سریع اقتصادی و رقابت‌پذیری اقتصاد** از طریق مدیریت «حساب ذخیره ارزی حاصل از عواید نفت» برای برقراری ثبات در میزان استفاده از ذخایر و نیز تبدیل این دارایی به دیگر انواع ذخایر و سرمایه‌گذاری در چارچوب ماده ۱ قانون برنامه چهارم توسعه، برقراری انضباط مالی و بودجه‌ای در سال ۱۳۸۵ برای تامین اعتبارات هزینه‌ای دولت حتی‌المقدور از منابع غیر نفتی و ممنوعیت تامین کسری بودجه از طریق استقراض از بانک مرکزی در جهت اجرای ماده ۲ قانون برنامه چهارم توسعه، کاهش برنامه‌ریزی شده وابستگی بودجه عمومی به درآمد نفت و اختصاص درآمد نفتی به توسعه سرمایه‌گذاری در کشور، ممنوعیت شروع هر نوع طرح و پروژه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سطوح ملی و استانی به استثنای امور حاکمیتی و زیربنایی و اختصاص اعتبارات طرح‌های

ادامه کادر شماره ۲

مربوط به صورت و وجه اداره شده برای توسعه بخش غیر دولتی در همان زمینه (بند (ج) ماده ۱۴۵ قانون برنامه چهارم توسعه)، ارائه برنامه ساماندهی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هر دستگاه، بازمهندسی و بازبینی اعتبارات مورد نیاز هر طرح به قیمت ثابت سال ۱۳۸۴ و اولویت‌بندی طرح‌های نیمه‌تمام به گونه‌ای که حداقل ۲۰ درصد از آنها با اعتبارات سال ۱۳۸۵ به اتمام برسد، کاهش مانده تسهیلات تکلیفی به میزان ۲۰ درصد نسبت به رقم مشابه سال ۱۳۸۴، کاهش بدهی دولت به سیستم بانکی از طریق بودجه عمومی دولت، تامین مابه‌التفاوت قیمت خرید و فروش کالاها و خدماتی که انحصاراً توسط دولت به مردم داده می‌شود (موضوع بند (ج) ماده ۳۹ قانون برنامه چهارم توسعه)^(۱)، کاهش رقم خالص وام دریافتی توسط شرکت‌های دولتی (مابه‌التفاوت ارقام تسهیلات بانکی و بازپرداخت تسهیلات بانکی داخلی) حداقل به میزان ۳۰ درصد نسبت به رقم مشابه سال قبل در هر یک از بخش‌های اقتصادی، تسهیل و تداوم خصوصی‌سازی و واگذاری شرکت‌های دولتی، افزایش کارآیی نیروی انسانی و ارتقای بهره‌وری کل عوامل تولید، افزایش تسهیلات ارزان برای صادرکنندگان از طریق تلفیق منابع جایزه صادراتی و منابع سیستم بانکی، تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری‌های خارجی با هدف توسعه صادرات، تحقق رشد اقتصادی و افزایش فرصت‌های شغلی، تقویت بخش خصوصی از طریق فراهم کردن فرصت‌ها و شرایط برابر با بخش دولتی و ایجاد بسترهای مناسب از طریق اعمال سیاست‌های پولی، ارزی و تجاری، کاهش حجم تصدی‌های اجتماعی، فرهنگی، تولیدی، خدماتی و نظایر آن توسط دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۳۸۵ به میزان حداقل ۳ درصد نسبت به سال ۱۳۸۴ (بند (ب) ماده ۱۴۵ قانون برنامه چهارم توسعه)^(۲)، تلاش برای خودتکایی در تولید داخلی کالاهای اساسی، کاهش هماهنگ تورم و نرخ سود بانکی با هدف افزایش قدرت خرید مردم و تقویت تولید، اعمال سیاست‌ها و راهکارهای توسعه صادرات غیر نفتی به منظور تامین منابع ارزی و تقویت تولید داخلی با اولویت خدمات فنی و مهندسی، حمایت از بخش کشاورزی از طریق کاهش متوسط نرخ سود بانکی بخش کشاورزی با مکانیزم تامین نرخ مابه‌التفاوت سود توسط دولت و کاهش نرخ موثر بانکی توسط سیستم بانکی و تشویق مالی برای تشکیل شرکت‌های تولیدی و تعاونی کشاورزی مکانیزه و ارتقای توان صادرات خدمات فنی و مهندسی کشور با ایجاد یک نظام جامع و پویا متناسب با چشم‌انداز ۲۰ ساله.

- نوسازی دولت و ارتقای اثربخشی حاکمیت از طریق کاهش اندازه دولت و کاهش فعالیت‌های تصدی‌گرایانه و افزایش

کارآیی و اثربخشی سرمایه انسانی دستگاه‌های اجرایی، تلاش برای استقرار دولت الکترونیک، کاهش تعداد پرسنل (کارکنان) دولت حداقل به میزان یک درصد نسبت به سال ۱۳۸۴ (موضوع جزء یک بند (و) ماده ۱۴۵ قانون برنامه چهارم توسعه)^(۳)، پرداخت یارانه مستقیم به جای توسعه فعالیت‌های پشتیبانی دستگاه‌های اجرایی برای ارائه خدمات به کارکنان، پیش‌بینی ضوابط و دستورالعمل‌های پرداخت حقوق کارکنان، ممنوعیت تامین و اداره هرگونه مهمان‌سرا، زائر‌سرا، مجتمع مسکونی، رفاهی، درمانی و ... (بند (ز) ماده ۱۴۵ قانون برنامه چهارم توسعه)^(۴)، جلوگیری از ایجاد و گسترش هر نوع ساختمان اداری به استثنای استان‌های جدیدالتاسیس، محدود نمودن استفاده از اعتبارات خارج از شمول صرفاً برای تسریع و منطقی کردن اعتبارات هزینه‌ای و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، ساماندهی شرکت‌های دولتی، کاهش سهم بودجه عمومی دولت و بودجه شرکت‌های دولتی (بودجه کل کشور) از تولید ناخالص داخلی به میزان دو درصد نسبت به سال ۱۳۸۴، انتقال شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی غیر ضروری از تهران و دفاتر مرکزی شرکت‌های فعال در استان‌ها و شهرستان‌ها به محل‌های مأموریت خود و تلاش در واگذاری اجرای فعالیت‌ها و عملیات فرهنگی-اجتماعی دولتی به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در راستای ایجاد مدیریت واحد خدمات شهری و روستایی.

- حفظ محیط زیست، توازن منطقه‌ای و عدم تمرکز از طریق تقویت جدی برنامه توازن منطقه‌ای از طریق تزریق منابع ملی

و تقویت بانک‌های توسعه استانی، رعایت اصول و مبانی توسعه و توازن منطقه‌ای و ایجاد تعادل در توسعه استان‌ها با توجه به سند ملی آمایش سرزمین، توسعه شهرها با نگاه تمرکززدایی از شهرهای بزرگ، واگذاری کلیه اختیارات مربوط به اجرای فعالیت‌ها و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی به استان‌ها که کارکرد استانی دارند (موضوع ماده ۷۹ قانون برنامه چهارم توسعه)، تلاش برای واگذاری اختیارات

ادامه کادر شماره ۲

و وظایف دستگاه‌های ملی به استان‌ها و اصلاح ساختار تشکیلاتی دستگاه‌های استانی و مرکزی با توجه به واگذاری فوق، تاکید بر تخصیص منابع استانی در چارچوب نظریه پایه سند ملی توسعه و برنامه عملیاتی استان و تفکیک عملیات دولت به سطوح ملی، استانی و شهرستانی.

- **توسعه مبتنی بر دانایی** از طریق حمایت از گسترش فعالیت‌های پژوهشی و فن‌آوری کشور، حمایت از مراکز کارآفرینی، مراکز رشد و پارک‌های علمی و تحقیقاتی، ارتقای توانمندی دانشگاه‌های مادر و مهم دولتی کشور در زمینه‌های آموزشی و پژوهشی (موضوع بند (ز) ماده ۵۰ قانون برنامه چهارم توسعه)، تلاش برای دستیابی به اهداف کمی بخش تحقیقات (موضوع بند (ه) ماده ۴۶)^(۵)، تهیه و تنظیم بودجه دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی، پژوهشی دولتی و همچنین فرهنگستان‌های تخصصی در چارچوب احکام ماده ۴۹ قانون برنامه چهارم توسعه، استفاده هرچه بیشتر از بخش غیر دولتی در توسعه ظرفیت‌ها و ارتقای بهره‌وری مراکز آموزشی و ایجاد تمهیدات لازم برای طراحی و استقرار کامل نظام جامع حقوق مالکیت معنوی.

- **توسعه فرهنگی** از طریق ایجاد فضای نقد و امر به معروف و نهی از منکر مردم نسبت به دولت، تقویت نقش مشارکتی بخش‌های غیر دولتی در زمینه تولید و عرضه کالاها و خدمات فرهنگی، هنری، ورزشی و دینی، تلاش برای افزایش سرانه فضاهای ورزشی حداقل یک متر مربع تا پایان برنامه چهارم توسعه توسط دولت و بخش غیر دولتی، آزادسازی تدریجی قیمت کاغذ، چاپ، نشر و مطبوعات (موضوع بند (ز) ماده ۱۰۴ قانون برنامه چهارم توسعه)^(۶) و حمایت ویژه از صندوق‌های مهر رضا (ع).

- **ارتقای سلامت و بهبود کیفیت زندگی** از طریق استقرار نظام جامع مدیریت خدمات درمانی کشور، تامین اعتبار مورد نیاز برای درمان فوری مصدومان حوادث و سوانح رانندگی از محل حق بیمه شخص ثالث، سرنشین و مازاد، پیش‌بینی تمهیدات لازم به منظور کاهش حوادث حمل و نقل، تامین تسهیلات لازم برای دستیابی به سبد غذایی مطلوب و کاهش تصدیهای دولت در امور مربوط به حوادث و سوانح غیر مترقبه از طریق افزایش پوشش‌های بیمه‌ای.

- **امنیت ملی و توسعه امور قضایی** از طریق توسعه نظم و امنیت کشور با رویکرد جامعه‌محوری و مشارکت همگانی و استانداردسازی سامانه حفاظتی و امنیتی، ارتقای امنیت عمومی و انضباط اجتماعی، تقویت نهادهای مدنی، ترویج روحیه دفاع از منافع ملی و مبارزه با بی‌انضباطی و ناهنجاری‌های اجتماعی و خشونت سیاسی و ارتقای حضور نیروهای مردمی در استقرار امنیت و دفاع از کشور و به کارگیری آنها در عرصه‌های فرهنگی، امدادی، اجتماعی و سازندگی کشور.

۱- مطابق بند (ج) ماده ۳۹ قانون برنامه چهارم توسعه، قیمت‌گذاری به کالاها و خدمات عمومی و انحصاری و کالاهای اساسی محدود می‌گردد. چنانچه دولت به هر دلیل فروش کالا یا خدمات مذکور را به قیمتی کمتر از قیمت تعیین شده تکلیف کند، مابه‌التفاوت قیمت تعیین شده و تکلیف شده می‌باید همزمان تعیین و از محل اعتبارات و منابع دولت در سال اجرا، پرداخت گردد یا از محل بدهی دستگاه ذی‌ربط به دولت تهاتر شود.

۲- مطابق بند (ب) ماده ۱۴۵ قانون برنامه چهارم توسعه، کاهش سالانه حداقل ۳ درصد از تصدیهای اجتماعی، فرهنگی، تولیدی، خدماتی و نظایر آن توسط دستگاه‌های اجرایی با استفاده از روش‌های مذکور در اجزای ۱، ۲، ۳ و ۴ بند (ب) ماده ۱۳۶ و اختصاص بخشی از منابع مربوط برای توسعه بخش‌های غیر دولتی مد نظر قرار گرفته است.

۳- مطابق جزء ۱ بند (و) ماده ۱۴۵ قانون برنامه چهارم توسعه، در پایان برنامه چهارم تعداد کل کارکنان دولت از تعداد آن در آغاز برنامه به میزان ۵ درصد کاهش می‌یابد.

۴- مطابق بند (ز) ماده ۱۴۵ قانون برنامه چهارم توسعه، ایجاد و اداره هرگونه مهمانسرا و زائرسرا و مجتمع مسکونی، رفاهی و درمانی و فضاهای ورزشی و تفریحی و نظایر آن توسط دستگاه‌های موضوع ماده ۱۶۰ قانون برنامه چهارم ممنوع است. کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند این نوع تاسیسات و خدمات یا بهره‌برداری از آنها را حداکثر تا پایان سال سوم برنامه چهارم به بخش غیر دولتی واگذار نمایند. موارد مستثنا با پیشنهاد دستگاه اجرایی مربوط و تایید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب هیئت وزیران بلامانع است. در انتقال بناها و اموال دولتی که از نفایس ملی باشد، رعایت اصل ۸۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران الزامی است.

۵- مطابق بند (ه) ماده ۴۶ قانون برنامه چهارم توسعه، افزایش یکنواخت سرمایه‌گذاری دولت در امر پژوهش و فن‌آوری به میزان حداقل دو درصد تولید ناخالص داخلی، از محل اعتبارات عمومی دستگاه‌های اجرایی و یک درصد درآمد عملیاتی شرکت‌های دولتی، بانک‌ها (به استثنای سود سپرده‌های بانکی) و موسسات انتفاعی وابسته به دولت و بخش غیر دولتی، تا پایان برنامه چهارم و سمت‌دهی سرمایه‌گذاری‌های فوق در جهت پژوهش‌های ماموریت‌گرا و تقاضامحور مد نظر قرار گرفته است.

۶- مطابق بند (ز) ماده ۱۰۴ قانون برنامه چهارم توسعه، ساماندهی نظام یارانه‌های بخش فرهنگ، با اولویت کودکان، دانش‌آموزان و دانشجویان با رویکرد تغییر نظام پرداخت یارانه از تولید به سمت مصرف، برای کلیه اقشار جامعه و خرید محصولات فرهنگی مد نظر قرار گرفته است.

۱۰-۲- کلیات اجرای بودجه

در قانون بودجه سال ۱۳۸۵، قیمت نفت خام صادراتی ۴۰ دلار به ازای هر بشکه تعیین شد. قیمت مذکور در سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ به ترتیب معادل ۲۱ و ۲۸ دلار بود. در این سال نیز همانند سال ۱۳۸۴ و سال‌های برنامه سوم توسعه، مزاد و جوه ارزی حاصل از صدور نفت خام مطابق با ساز و کار پیش‌بینی شده در ماده ۱ قانون برنامه چهارم به «حساب ذخیره ارزی حاصل از عواید نفت» واریز شد تا برای مقابله با نوسانات احتمالی ناشی از کاهش درآمدهای ارزی حاصل از صادرات نفت خام و جلوگیری از آثار انبساطی و جوه مذکور بر بودجه دولت به کار گرفته شود.

در سال مورد بررسی، بودجه کل کشور بر پایه نرخ ارز محاسباتی هر دلار ۸۹۵۰ ریال تنظیم گردید؛ البته دریافت‌ها و پرداخت‌های ارزی بودجه طی سال ۱۳۸۵ بر مبنای نرخ رایج ارز در بازار بین بانکی به طور متوسط ۹۱۲۰/۶ ریال به ازای هر دلار تسعیر و به حساب‌های خزانه‌داری کل واریز گردید. همچنین مقرر شد به منظور جلوگیری از افزایش قیمت کالاهای اساسی و خدماتی که ارز مورد نیاز آنها قبلاً با نرخ دولتی تامین می‌شده است، معادل ریالی مابه‌التفاوت نرخ ارز ۸۹۵۰ ریال و ۱۷۵۰ ریال به ازای هر دلار با اختصاص ردیف جداگانه‌ای با عنوان «مابه‌التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه‌ای» تامین گردد. میزان این مابه‌التفاوت طبق ارقام مصوب قانون بودجه مبلغ ۱۰۳۰ میلیارد ریال بود.

در سال ۱۳۸۵، رقم شفاف‌سازی قیمت (یارانه) حامل‌های انرژی در ارقام مصوب و عملکرد بودجه وجود نداشت. در سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۴، رقم شفاف‌سازی قیمت حامل‌های انرژی از طرف منابع در قسمت سایر درآمدها (درآمدهای حاصل از مالکیت دولت) و از طرف مصارف در قسمت پرداخت‌های هزینه‌ای طبقه‌بندی می‌شد.

براساس قانون و متمم‌های بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور، درآمدهای مصوب شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی) و پرداخت‌های هزینه‌ای مصوب (به استثنای پرداخت‌های اختصاصی) به ترتیب معادل ۲۴۴۴۵۵/۳ و ۴۰۷۵۱۱/۹ میلیارد ریال بود. در نتیجه تراز عملیاتی مصوب با ۱۶۳۰۵۶/۶ میلیارد ریال کسری مواجه بود. همچنین دریافتی‌ها و پرداختی‌های مصوب از محل واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (بدون دریافت‌ها و پرداخت‌های اختصاصی) در سال مورد بررسی به ترتیب ۱۸۳۲۵۳/۲ و ۱۷۶۱۲۰/۲ میلیارد ریال بود. بدین ترتیب، مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای مصوب با ۱۵۵۹۲۳/۶ میلیارد ریال کسری مواجه بود که مقرر گردید کسری مزبور از محل خالص واگذاری دارایی‌های مالی که بخش عمده آن از محل برداشت از حساب ذخیره ارزی بود، تامین مالی گردد.

کادر شماره ۳- متمم‌های بودجه سال ۱۳۸۵

«قانون اصلاح ماده ۱ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران برای مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام» (متمم اول بودجه سال ۱۳۸۵) در تاریخ ۱۳/۲/۱۳۸۵ به تایید شورای نگهبان رسید. طبق قانون مزبور، در اجرای بند (م) ماده ۵۲ قانون برنامه چهارم توسعه، به دولت اجازه داده شد ۶۰۹ میلیون دلار در سال ۱۳۸۵ و ۱۱۱۵ میلیون دلار در هر سال طی سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۸ (جمعاً طی چهار سال ۳۹۵۴ میلیون دلار) از محل حساب ذخیره ارزی برداشت و در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار دهد تا برای تخریب و نوسازی مدارس بدون استحکام هزینه کند.

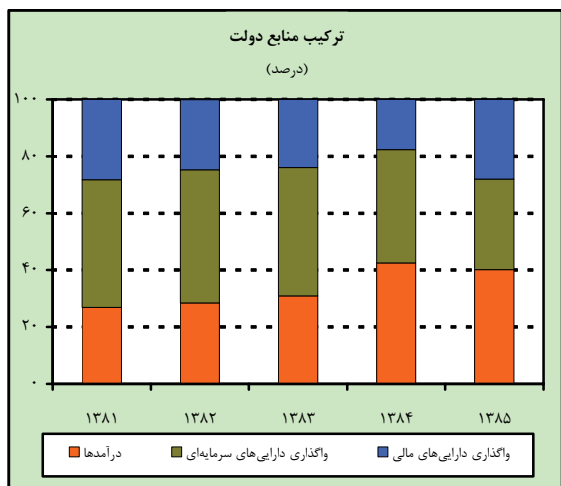
ادامه کادر شماره ۳

طبق «قانون اصلاح جداول شماره ۴ و ۸ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور به منظور اختصاص دو درصد (۲٪) از درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی به استان‌های نفت‌خیز و گازخیز و شهرستان‌ها و بخش‌های محروم کشور» (متمم دوم بودجه سال ۱۳۸۵) که در تاریخ ۱۳۸۵/۷/۱۹ به تایید شورای نگهبان رسید، به دولت اجازه داده شد در سال ۱۳۸۵ تا سقف شش هزار میلیارد ریال و همه ساله تا پایان برنامه چهارم توسعه، دو درصد از درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی را به استان‌های نفت‌خیز و گازخیز و شهرستان‌ها و بخش‌های محروم کشور (به نسبت یک سوم و دو سوم) برای اجرای برنامه‌های عمرانی اختصاص دهد. از مبلغ مذکور، یک هزار میلیارد ریال برای گاز رسانی به مناطق روستایی اختصاص یافت.

طبق «قانون اصلاح جداول شماره ۴ و ۸ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و متمم قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور» (متمم سوم بودجه سال ۱۳۸۵) که در تاریخ ۱۳۸۵/۸/۱۷ به تایید شورای نگهبان رسید، بند (د) تبصره ۱۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ (واردات بنزین) از دو میلیارد و پانصد میلیون دلار به پنج میلیارد دلار افزایش یافت. همچنین دولت موظف شد معادل ریالی یک میلیارد دلار از درآمد حاصل از صادرات نفت خام مازاد بر ارقام جداول شماره ۴ و ۸ قانون برنامه چهارم توسعه را به ۱۷ طرح اختصاص دهد.

طبق «قانون اصلاح جداول شماره ۴ و ۸ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور به منظور تامین کسری اعتبار دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کشور» (متمم چهارم بودجه سال ۱۳۸۵)، به دولت اجازه داده شد معادل ارزی مبلغ شش هزار و سیصد و هفتاد میلیارد ریال از حساب ذخیره ارزی برداشت و برای تامین کسری اعتبار دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی کشور هزینه کند.

منابع و مصارف چهار متمم بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور		میلیارد ریال	میلیون دلار
منابع			
واگذاری دارایی‌های مالی - مقاومت‌سازی مدارس بدون استحکام (برداشت از حساب ذخیره ارزی) (متمم اول)	۵۴۵۰/۶	۶۰۹/۰	
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای - اختصاص ۲ درصد درآمد صادرات نفت خام به استان‌های نفت‌خیز (متمم دوم)	۶۰۰۰/۰	۶۷۰/۴	
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای - موضوع بند (د) تبصره ۱۱ (جمععی - خرجی) (واردات بنزین) (متمم سوم)	۲۲۳۷۵/۰	۲۵۰۰/۰	
واگذاری دارایی‌های مالی - هفده طرح (برداشت از حساب ذخیره ارزی) (متمم سوم)	۸۹۵۰/۰	۱۰۰۰/۰	
واگذاری دارایی‌های مالی - تامین کسری اعتبار دانشگاه‌های علوم پزشکی (برداشت از حساب ذخیره ارزی) (متمم چهارم)	۶۳۷۰/۰	۷۱۱/۷	
جمع منابع	۴۹۱۴۵/۶	۵۴۹۱/۱	
مصارف			
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای ملی - مقاومت‌سازی مدارس بدون استحکام (متمم اول)	۵۴۵۰/۶	۶۰۹/۰	
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای ملی - طرح‌های مناطق نفت‌خیز و محروم (متمم دوم)	۶۰۰۰/۰	۶۷۰/۴	
پرداخت‌های هزینه‌ای ملی - یارانه بنزین (متمم سوم)	۲۲۳۷۵/۰	۲۵۰۰/۰	
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای ملی - هفده طرح (متمم سوم)	۸۱۱۸/۳	۹۰۷/۱	
پرداخت‌های هزینه‌ای ملی - هفده طرح (متمم سوم)	۸۳۱/۷	۹۲/۹	
پرداخت‌های هزینه‌ای ملی - تامین کسری اعتبار دانشگاه‌های علوم پزشکی (متمم چهارم)	۶۳۷۰/۰	۷۱۱/۷	
جمع مصارف	۴۹۱۴۵/۶	۵۴۹۱/۱	

ترکیب منابع بودجه مصوب دولت در سال ۱۳۸۵ (به استثنای درآمدهای اختصاصی) شامل ۴۰/۹ درصد از محل درآمدها، ۳۰/۷ درصد از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و ۲۸/۴ درصد از محل واگذاری دارایی‌های مالی بود. ترکیب مصارف بودجه مصوب دولت نیز در این سال (به استثنای هزینه‌های اختصاصی) شامل ۶۸/۲ درصد بابت پرداخت‌های هزینه‌ای، ۲۹/۵ درصد بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۲/۳ درصد بابت تملک دارایی‌های مالی بود.

ارقام عملکرد بودجه دولت در سال مورد بررسی نشان می‌دهد که منابع بودجه عمومی دولت (به استثنای درآمدهای اختصاصی) به ترتیب ۴۰/۲ درصد از محل درآمدها، ۳۱/۸ درصد از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و ۲۸/۰ درصد از محل واگذاری دارایی‌های مالی تامین شد. ترکیب مصارف بودجه نیز (به استثنای هزینه‌های اختصاصی) معادل ۷۲/۳ درصد بابت پرداخت‌های هزینه‌ای، ۲۵/۳ درصد بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و ۲/۴ درصد بابت تملک دارایی‌های مالی تحقق یافت.

منابع و مصارف بودجه عمومی دولت

(به استثنای درآمدها و هزینه‌های اختصاصی)

(میلیارد ریال - درصد)

مصوب (۱)		درصد		عملکرد		درصد		سهم از کل		ملاحظات
۱۳۸۵	(۲)۱۳۸۴	تغییر	۱۳۸۵	(۲)۱۳۸۴	تغییر	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۴	
منابع										
درآمدها										
۵۲۶۶۶/۰	۵۲۶۶۶/۰	۰/۰	۵۷۴۹۸۹/۲	۴۷۰۹۹۰/۱	۱۳/۵	۵۹۷۷۱۶/۵	۵۹۷۷۱۶/۵	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	درآمدها
۲۰۲۱۶۹/۶	۲۰۲۱۶۹/۶	۰/۰	۲۳۱۱۳۰/۸	۲۰۰۳۷۴/۹	۲۰/۹	۲۴۴۴۵۵/۳	۲۴۴۴۵۵/۳	۴۰/۹	۳۸/۴	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۱۹۷۳۱۳/۴	۱۹۷۳۱۳/۴	۰/۰	۱۸۲۷۹۷/۲	۱۸۲۹۴/۵	-۷/۱	۱۸۳۲۵۳/۲	۱۸۳۲۵۳/۲	۳۰/۷	۳۷/۴	واگذاری دارایی‌های مالی
۱۱۵۶۰۳/۵	۱۱۵۶۰۳/۵	۰/۰	۱۶۱۰۶۱/۲	۸۳۳۲۰/۷	۴۷/۱	۱۷۰۰۰۸/۰	۱۷۰۰۰۸/۰	۲۸/۴	۲۲/۰	صرفه‌جویی ضمن اجرای بودجه
۱۱۵۵۹/۵	۱۱۵۵۹/۵	۰/۰	۰/۰	۰/۰	-۱۰۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۲/۲	
مصارف										
پرداخت‌های هزینه‌ای										
۳۴۶۱۸۶/۰	۳۴۶۱۸۶/۰	۰/۰	۵۷۴۹۸۹/۲	۴۷۰۹۹۰/۱	۱۳/۵	۵۹۷۷۱۶/۵	۵۹۷۷۱۶/۵	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	پرداخت‌های هزینه‌ای
۱۳۸۴۰۹/۰	۱۳۸۴۰۹/۰	۰/۰	۴۱۵۷۸۸/۱	۳۳۰۸۸۴/۱	۶۸/۲	۴۰۷۵۱۱/۹	۴۰۷۵۱۱/۹	۶۸/۲	۶۵/۷	تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
۴۲۰۵۱/۰	۴۲۰۵۱/۰	۰/۰	۱۴۵۵۷۱/۰	۱۱۷۶۳۸/۷	۲۹/۵	۱۷۶۱۲۰/۲	۱۷۶۱۲۰/۲	۲۹/۵	۲۶/۳	تملک دارایی‌های مالی
			۱۳۶۳۰/۰	۲۲۴۶۷/۳	۲/۳	۱۴۰۸۴/۴	۱۴۰۸۴/۴	۲/۳	۸/۰	

۱- ارقام مصوب با توجه به متممها و اصلاحیه‌های بودجه تغییر یافته‌اند.

۲- ارقام مصوب و عملکرد سال ۱۳۸۴ بدون احتساب رقم شفاف‌سازی قیمت (پارانه) حامل‌های انرژی است.

در سال ۱۳۸۵، درآمدهای دولت شامل درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدها (به استثنای درآمدهای اختصاصی) به ۲۳۱۱۳۰/۸ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم مصوب، ۹۴/۵ درصد تحقق داشت. عملکرد مذکور در مقایسه با رقم مشابه سال قبل حدود ۱۵/۳ درصد افزایش یافت. از مجموع درآمدهای مذکور، ۱۵۱۶۲۰/۹ میلیارد ریال (۶۵/۶ درصد) از محل درآمدهای مالیاتی و ۷۹۵۰۹/۹ میلیارد ریال (۳۴/۴ درصد) از محل سایر درآمدهای دولت حاصل گردید. نسبت‌های مزبور در سال ۱۳۸۴ به ترتیب ۶۷/۲ و ۳۲/۸ درصد بود. در این سال همانند سال گذشته مالیات عملکرد شرکت نفت به میزان ۵ درصد ارزش نفت خام تولیدی و سود علی‌الحساب سهم دولت به میزان ۴/۵ درصد ارزش نفت خام تولیدی کشور اخذ گردید و این ارقام به ترتیب در ردیف درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدها طبقه‌بندی گردید.

پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) دولت (به استثنای پرداخت‌های اختصاصی) در سال ۱۳۸۵ به ۴۱۵۷۸۸/۱ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از ۲۵/۷ درصد رشد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب از ۱۰۲/۰ درصد تحقق برخوردار بود. مزاد تحقق پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) نسبت به مبلغ مصوب براساس «قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور» صورت گرفت. بدین ترتیب، براساس عملکرد درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای دولت در سال ۱۳۸۵، تراز عملیاتی بودجه دولت ۱۸۴۶۵۷/۳ میلیارد ریال کسری داشت.

کادر شماره ۴- قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز شنبه مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۳۸۵/۱۲/۱۶ به تایید شورای نگهبان رسید.

الف- به منظور رفع مشکلات هزینه‌های دستگاه‌های اجرایی صرفاً در زمینه پرداخت به هنگام حقوق، مزایا، عیدی و سایر هزینه‌های پرسنلی کارکنان شاغل و بازنشسته و موظفان و مستمری‌بگیران سازمان تامین اجتماعی که کمتر از دو میلیون ریال دریافت می‌دارند، به دولت اجازه داده می‌شود در قالب این بند و مشروط به رعایت بند (و) تبصره ۲۰ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ و عدم افزایش در سقف بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۸۵، اقدام کند:

افزایش اعتبارات هزینه‌ای بدون الزام به رعایت محدودیت‌های جابه‌جایی مقرر در ماده ۷۹ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور تا سقف سی و سه هزار میلیارد ریال مشروط به عدم کاهش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی با تایید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور- استان حسب مورد مجاز خواهد بود. افزایش‌های فوق از محل صرفه‌جویی در تخصیص اعتبارات مندرج در قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور که به منزله کاهش اعتبار تلقی می‌شود، تامین خواهد شد. سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است یک ماه پس از تصویب این قانون جداول اصلاحی قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور را تهیه و به تمامی کمیسیون‌های تخصصی مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور ارسال نماید.

ب- بند (ح) به تبصره ۱۲ به شرح زیر اضافه می‌شود:

ح-۱- حداکثر تا یک درصد (۱٪) از اعتبارات هزینه‌های دستگاه‌های اجرایی استانی مندرج در پیوست شماره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور به صورت متمرکز برای پرداخت به هنگام حقوق، مزایا، عیدی و سایر هزینه‌های پرسنلی دستگاه‌های اجرایی مشمول نظام بودجه استانی با تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در طول سال اختصاص می‌یابد.

۲- افزایش اعتبارات هریک از فصول تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی مندرج در پیوست شماره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور حداکثر به میزان ده درصد (۱۰٪) از محل کاهش اعتبارات سایر فصول با تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مجاز می‌باشد.

۳- جابه‌جایی اعتبارات هزینه‌ای بین دستگاه‌های اجرایی منظور در پیوست شماره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور حداکثر تا پنج درصد (۵٪) با تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مجاز می‌باشد.

ج- اصلاحات قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور:

۱- در جزء ۱ بند (ه) تبصره ۷ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور بعد از عبارت «بند (ی) تبصره ۱» عبارت «این قانون» اضافه می‌شود.

۲- در جزء ۲ بند (ه) تبصره ۷ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور ردیف درآمدی ۲۱۰۲۰۴ به ۲۱۰۲۰۷ اصلاح می‌شود.

۳- در بند (ه) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور پس از عبارت «تصویب هیئت وزیران» به شرح زیر اصلاح می‌شود:

«به میزان چهل و یک صدم درصد (۴۱٪) بودجه عمومی سال ۱۳۸۵ تا سقف مبلغ دو هزار میلیارد ریال برای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به مصرف برسد.»

۴- در انتهای جزء ۱-۲ بند (الف) تبصره ۱۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور عبارت «با خودروهای نو دوگانه‌سوز» حذف می‌شود.

۵- در بند (م) تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور عبارت «ردیف ۳۰۵۰۸» به «برنامه ۳۰۵۰۸» اصلاح می‌شود.

ادامه کادر شماره ۴

۶- عبارت «موضوع ماده ۶۱ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت» از عنوان ردیف متفرقه ۵۰۳۶۱۴ حذف می‌شود.

۷- عنوان ردیف ۵۰۳۸۴۷ به شرح زیر اصلاح می‌شود:

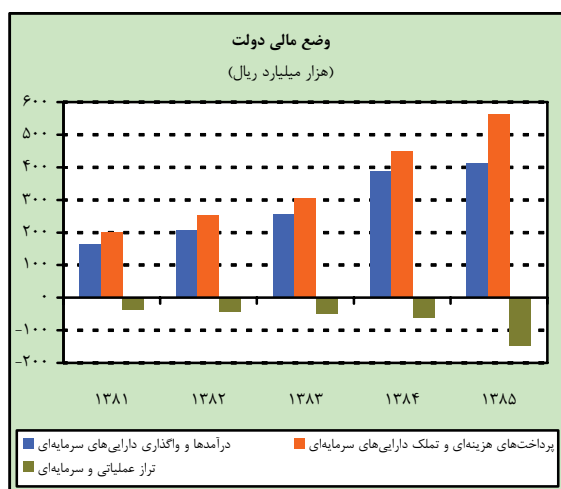
شرکت سهامی سازمان صنایع دستی ایران تسویه بدهی و پرداخت حقوق و مزایا و مطالبات کارکنان استان‌های کشور.

۸- با توجه به مفاد بند (ط) تبصره ۱۴ مبلغ یک هزار و سیصد میلیارد ریال از اعتبار ردیف ۵۰۳۸۷۴ با عنوان «توسعه مبارزه با دخانیات- موضوع تبصره ۱۴ (درآمد- هزینه)» از هزینه‌ای به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تغییر می‌یابد.

د- مبلغ بیست و پنج میلیارد ریال در اختیار هیئت‌های نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا قرار گیرد.

ه- به دولت اجازه داده می‌شود با جابه‌جایی اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های [سرمایه‌ای] دستگاه‌های اجرایی، کسری اعتبارات مورد نیاز آموزش و پرورش را که به تایید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور می‌رسد، تامین نماید.

در سال ۱۳۸۵، دریافتی‌های دولت از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای شامل فروش نفت و منابع حاصل از فروش اموال منقول و غیر منقول ۱۸۲۷۹۷/۲ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب ۹۹/۸ درصد تحقق و در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲/۴ درصد کاهش داشت. در این سال تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی) ۱۴۵۵۷۱/۰ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل از ۲۳/۷ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب از ۸۲/۷ درصد تحقق برخوردار شد. بدین ترتیب، خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۵ معادل ۳۷۲۲۶/۲ میلیارد ریال بود.

با توجه به عملکرد درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای و واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۵ با ۱۴۷۴۳۱/۲ میلیارد ریال کسری مواجه گردید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۴۲/۳ درصد افزایش داشت. رقم فوق در مقایسه با مصوب بودجه حدود ۵/۴ درصد کمتر تحقق یافت. این رقم که می‌توان آن را کسری کلی بودجه دولت محسوب کرد، از محل خالص واگذاری دارایی‌های مالی تامین گردید. در سال مورد بررسی، واگذاری دارایی‌های مالی معادل ۱۶۱۰۶۱/۲ میلیارد ریال و تملک دارایی‌های مالی معادل ۱۳۶۳۰/۰ میلیارد ریال بود.

در سال ۱۳۸۵، مانده بدهکار حساب ذخیره تعهدات ارزی، که به عنوان بخشی از عملیات خارج بودجه‌ای دولت از سال ۱۳۷۲ به بعد تلقی می‌گردد، ۱۰/۶ میلیارد ریال افزایش یافت. افزایش مانده بدهکار حساب مذکور در سال قبل معادل ۱۶۴/۶ میلیارد ریال بود. مانده این حساب در پایان سال ۱۳۸۵ به ۳۶۱۳۰/۹ میلیارد ریال رسید.

وضع مالی دولت

(به استثنای درآمدها و پرداخت‌های اختصاصی)

(میلیارد ریال)

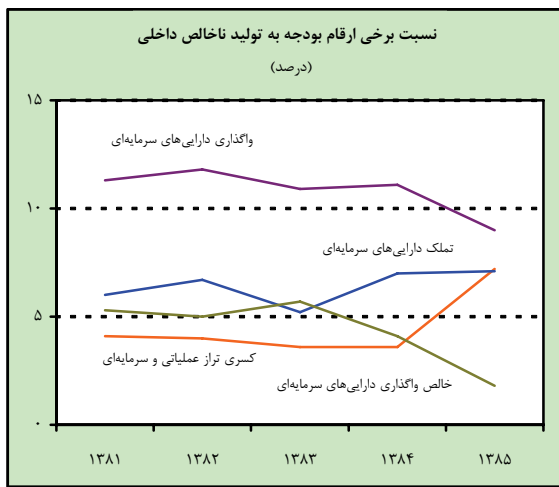
درصد تغییر		سال		
۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۵	(۱)۱۳۸۴	(۱)۱۳۸۳
۱۵/۳	۹۳/۴	۲۳۱۱۳۰/۸	۲۰۰۳۷۴/۹	۱۰۳۵۸۷/۳
۱۲/۷	۵۹/۴	۱۵۱۶۲۰/۹	۱۳۴۵۷۴/۴	۸۴۴۲۱/۱
۲۰/۸	۲۴۳/۳	۷۹۵۰۹/۹	۶۵۸۰۰/۵	۱۹۱۶۶/۲
۲۵/۷	۴۲/۷	۴۱۵۷۸۸/۱	۳۳۰۸۸۴/۱	۲۳۱۹۲۳/۱
۴۱/۵	۱/۷	-۱۸۴۶۵۷/۳	-۱۳۰۵۰۹/۲	-۱۲۸۳۳۵/۸
-۲/۴	۲۳/۷	۱۸۲۷۹۷/۲	۱۸۷۲۹۴/۵	۱۵۱۴۱۳/۰
۲۳/۷	۶۲/۷	۱۴۵۵۷۱/۰	۱۱۷۶۳۸/۷	۷۲۳۰۶/۳
-۴۶/۶	-۱۱/۹	۳۷۲۲۶/۲	۶۹۶۵۵/۹	۷۹۱۰۶/۷
۱۴۲/۳	۲۳/۶	-۱۴۷۴۳۱/۲	-۶۰۸۵۳/۴	-۴۹۲۲۹/۲

نسبت به تولید ناخالص داخلی

(درصد)

نسبت به تولید ناخالص داخلی		نسبت به تولید ناخالص داخلی		
۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۵	(۱)۱۳۸۴	(۱)۱۳۸۳
-۴/۵	۵۸/۷	۱۱/۳	۱۱/۹	۷/۵
-۶/۷	۳۰/۸	۷/۴	۸/۰	۶/۱
۰/۱	۱۸۱/۷	۳/۹	۳/۹	۱/۴
۴/۱	۱۷/۱	۲۰/۴	۱۹/۶	۱۶/۷
۱۷/۲	-۱۶/۶	-۹/۱	-۷/۷	-۹/۳
-۱۹/۲	۱/۵	۹/۰	۱۱/۱	۱۰/۹
۲/۵	۳۳/۵	۷/۱	۷/۰	۵/۲
-۵۵/۷	-۲۷/۸	۱/۸	۴/۱	۵/۷
۱۰۰/۶	۱/۴	-۷/۲	-۳/۶	-۳/۶

۱- ارقام سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ بدون احتساب رقم شفاف‌سازی قیمت (بارانه) حامل‌های انرژی است.

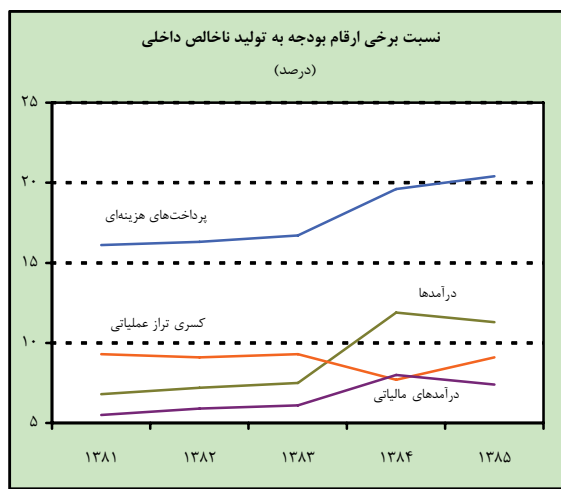
۱۰-۳- درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای

در سال مورد بررسی، اقداماتی در راستای سندن چشم‌انداز، سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه و احکام مندرج در این قانون توسط سازمان امور مالیاتی کشور صورت گرفت. بهره‌گیری از فن‌آوری اطلاعات و مکانیزاسیون فرآیندهای وصول مالیات، به عنوان بستر اجرای طرح جامع اطلاعات مالیاتی، فراهم نمودن بسترهای لازم برای اجرای مالیات بر ارزش افزوده و اقدامات اصلاحی در روش‌های اجرایی نظام مالیاتی از اهم اقدامات انجام شده توسط سازمان امور مالیاتی کشور در سال ۱۳۸۵ بود.

در سال ۱۳۸۵، درآمدهای مالیاتی دولت شامل مالیات‌های مستقیم و غیر مستقیم^(۱) معادل ۱۵۱۶۲۰/۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۲/۷ درصد افزایش داشت. رقم مزبور در مقایسه با رقم مصوب بودجه از تحقق معادل ۸۵/۴ درصد

۱- در دستورالعمل آمارهای مالی دولت (۲۰۰۱ GFSM)، طبقه‌بندی مالیات‌ها به مستقیم و غیر مستقیم وجود ندارد. به دلیل شباهت سرفصل‌های مالیاتی دستورالعمل جدید و سرفصل‌های موجود در طبقه‌بندی مالیات‌ها در دستورالعمل قدیم، این طبقه‌بندی حفظ شده است.

برخوردار بود. از مجموع درآمدهای مالیاتی، ۹۷۶۹۱/۳ میلیارد ریال (۶۴/۴ درصد) از محل مالیات‌های مستقیم و ۵۳۹۲۹/۶ میلیارد ریال (۳۵/۶ درصد) از محل مالیات‌های غیر مستقیم وصول گردید که در مقایسه با ارقام مشابه سال قبل به ترتیب ۱۶/۳ و ۶/۷ درصد افزایش و در مقایسه با ارقام مصوب بودجه به ترتیب ۶/۸ و ۲۵/۹ درصد عدم تحقق نشان می‌دهد. سهم مالیات‌های مستقیم و غیر مستقیم از کل درآمدهای مالیاتی دولت در سال ۱۳۸۴ به ترتیب ۶۲/۴ و ۳۷/۶ درصد بود.

در سال مورد بررسی، در میان اجزای مالیات‌های مستقیم، وصولی مالیات اشخاص حقوقی (شامل اشخاص حقوقی دولتی^(۱)) و غیر دولتی) معادل ۷۲۸۶۱/۷ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۳/۰ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب ۸/۷ درصد عدم تحقق داشت. علت عمده رشد ردیف مزبور، درصد رشد بالای مالیات اشخاص حقوقی غیر دولتی بود. رشد بالای این جزء مالیاتی نسبت به سال قبل به میزان ۲۸/۲ درصد بود. در این سال «مالیات عملکرد نفت»^(۲) نسبت به سال گذشته به میزان ۱۸/۰ درصد کاهش یافت. با وجود این کاهش، رقم وصولی مالیات اشخاص حقوقی دولتی نسبت به سال گذشته ۷/۴ درصد افزایش یافت. در سال

۱۳۸۵، مالیات عملکرد اشخاص حقوقی دولتی (شامل مالیات عملکرد نفت) به میزان ۸۹/۴ درصد تحقق یافت.

وصولی مالیات بر درآمد شامل مالیات حقوق، مشاغل، مستغلات و متفرقه در سال ۱۳۸۵ معادل ۱۹۴۵۱/۳ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۷/۵ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۴/۳ درصد مازاد تحقق داشت. همچنین در سال مورد بررسی، مالیات بر ثروت شامل مالیات بر ارث، نقل و انتقالات و سرقفلی، حق تمیر و اوراق بهادار و متفرقه ۵۳۷۸/۳ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم سال قبل ۲۴/۶ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب ۸۵/۳ درصد تحقق داشت. علت عمده عدم تحقق این ردیف مالیاتی، عدم تحقق مالیات حق تمیر و اوراق بهادار به مبلغ ۶۱۳/۴ میلیارد ریال، نقل و انتقالات و سرقفلی به مبلغ ۱۵۵/۲ میلیارد ریال و نقل و انتقالات سهام به مبلغ ۱۳۴/۷ میلیارد ریال بود.

در میان اجزای مالیات‌های غیر مستقیم، وصولی مالیات بر واردات ۳۹۸۰۶/۳ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۰/۷ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب ۶۹/۶ درصد تحقق داشت. افزایش حجم واردات از مبادی رسمی (واردات گمرکی)، تغییر ترکیب کالاهای وارداتی و تغییر نرخ ارز از ۹۰۲۶ ریال به ازای هر دلار در سال ۱۳۸۴ به ۹۱۹۷ ریال در سال ۱۳۸۵ از جمله علل افزایش مالیات بر واردات به شمار می‌آیند.

۱- طبق بند (ب) تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور، به منظور تحقق مبلغ پیش‌بینی شده مالیات اشخاص حقوقی دولتی و مالیات عملکرد نفت، کلیه شرکت‌های دولتی و بانک‌ها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت که برای عملکرد سال ۱۳۸۵ آنها سود ویژه پیش‌بینی شده بود، مکلف گردیدند تا هر ماه معادل یک دوازدهم رقم مصوب تعیین شده را به صورت علی‌الحساب به سازمان امور مالیاتی پرداخت نمایند.

۲- طبق جزء ۱ بند (ه) تبصره ۱۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور، وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط مکلف شد معادل ۵ درصد از ارزش نفت خام تولیدی را تحت عنوان «مالیات قطعی عملکرد سال ۱۳۸۵» به حساب بستانکار دولت منظور و به شرح مقررات بند مذکور با دولت (خزانه‌داری کل کشور) تسویه حساب نماید.

مالیات بر کالاها و خدمات نیز در سال ۱۳۸۵ معادل ۱۴۱۲۳/۳ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۳/۲ درصد کاهش و در مقایسه با رقم مصوب ۹/۸ درصد عدم تحقق داشت. عدم تحقق ردیف‌های «دو درصد مالیات سایر کالاها»، «مالیات بر فروش فرآورده‌های نفتی»، «مالیات بر نقل و انتقالات اتومبیل» و «مالیات بر فروش نوشابه‌های غیر الکی» از جمله علل عدم تحقق یاد شده بود. ۱۱۴۱/۲ میلیارد ریال از رقم مالیات بر کالاها و خدمات، مالیات وصولی بابت قسمتی از مالیات سیم کارت‌های واگذاری تلفن همراه در اواخر سال ۱۳۸۴ و سال ۱۳۸۵ بود که طبق مقررات قانونی مربوط مدت دو ماه فرصت برای تادیه مالیات تکلیفی مربوط داشته‌اند. رقم متناظر در سال ۱۳۸۴ مبلغ ۳۹۸۹/۶ میلیارد ریال بود. در میان اجزای مالیات بر کالاها و خدمات، مالیات بر فروش فرآورده‌های نفتی نسبت به سال قبل حدود ۷/۶ درصد افزایش یافت که ناشی از افزایش ۷/۶ درصدی مصرف آن بود^(۱).

قیمت، عوارض و مالیات چهار فرآورده اصلی نفتی در سال ۱۳۸۵

مبلغ مالیات و عوارض (لیتر/ریال)	نرخ مالیات و عوارض (به موجب قانون تجمیع)	قیمت (لیتر/ریال)	
۱۸۴/۶	۲۰ درصد مالیات و ۱۰ درصد عوارض	۸۰۰	بنزین
۱۵/۰	۱۰ درصد عوارض	۱۶۵	نفت گاز
۱۵/۰	۱۰ درصد عوارض	۱۶۵	نفت سفید
۴/۵	۵ درصد عوارض	۹۴/۵	نفت کوره

در سال ۱۳۸۵، سایر درآمدهای دولت شامل درآمدهای حاصل از مالکیت دولت، درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا، درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه در حدود ۷۹۵۰۹/۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۰/۸ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۱۹/۰ درصد مازاد تحقق داشت. مازاد تحقق ۲۹/۱ درصدی درآمدهای حاصل از مالکیت دولت به علت مازاد تحقق ۳۵/۱ درصدی سود سهام شرکت‌های دولتی، دلیل اصلی مازاد تحقق سایر درآمدهای دولت در سال مورد بررسی می‌باشد.

کادر شماره ۵- قانون اصلاح بند (ی) تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور

براساس بند (ی) تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور، کلیه معافیت‌ها و تخفیف‌های گمرکی (به استثنای معافیت‌های موضوع ماده ۳۷ قانون امور گمرکی و ماده ۸ قانون ساماندهی مبادلات مرزی مصوب ۱۳۸۴/۷/۸) برای اشخاص حقیقی و حقوقی و برای کلیه کالاها و از هر مرز ورودی به کشور منظور در قوانین و مقررات خاص و عام در سال ۱۳۸۵ لغو می‌شود. اما براساس قانون اصلاح این بند، معافیت‌ها به شرح ذیل تغییر یافت:

ماده واحده: بند (ی) تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ی- به منظور تحقق درآمدهای پیش‌بینی شده در ردیف ۱۱۰۴۰۰ منظور در قسمت سوم این قانون، کلیه معافیت‌ها و تخفیف‌های گمرکی به استثنای موارد زیر برای اشخاص حقیقی و حقوقی و برای کلیه کالاها و از هر مرز ورودی به کشور منظور در قوانین و مقررات خاص و عام در سال ۱۳۸۵ لغو می‌شود:

۱- مطابق بند (د) تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵، نرخ مالیات و عوارض مصرف بنزین و همچنین نرخ مصوب قیمت بنزین در مقایسه با سال قبل تغییری نداشت. لذا افزایش رقم عملکرد مالیات بر فروش فرآورده‌های نفتی صرفاً از محل افزایش مصرف آن بود.

ادامه کادر شماره ۵

- ۱- معافیت‌های موضوع تبصره ۲ ماده ۶ و ماده ۸ «قانون ساماندهی مبادلات مرزی» مصوب ۱۳۸۴،
- ۲- معافیت‌های موضوع ماده ۶ و بندهای ۱، ۲، ۴ تا ۹، ۱۲ تا ۱۹ ماده ۳۷ «قانون امور گمرکی» مصوب ۱۳۵۰،
- ۳- معافیت گمرکی لوازم امدادی اهدایی به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، کمیته امداد امام خمینی (ره) و بهزیستی و اقلام عمده دفاعی کشور موضوع تبصره ۴ ماده ۲ «قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا و ارائه دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی»- مصوب ۱۳۸۱ و همچنین معافیت‌های مذکور در قانون هیئت امنای صرفه‌جویی ارزی در معالجه بیماران مصوب ۱۳۷۸/۹/۲۱ مجلس شورای اسلامی،
- ۴- معافیت حقوق ورودی ماشین‌آلات تولیدی موضوع ماده واحده مورخ ۱۳۵۹/۲/۲۴ شورای انقلاب با رعایت ماده ۱۶ قانون امور گمرکی- مصوب ۱۳۵۰- به تشخیص وزارت صنایع و معادن به شرط عدم تولید داخل و
- ۵- معافیت موضوع بند (ج) ماده ۳۵ قانون برنامه چهارم توسعه و ماده ۱۱ قانون تشکیل امور مناطق ویژه اقتصادی و سود بازرگانی کالاهای وارداتی از مناطق آزاد تجاری- صنعتی به کشور، به میزانی که دولت تعیین نموده یا می‌نماید.

در میان اجزای سایر درآمدهای دولت، درآمدهای حاصل از مالکیت دولت، درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه در مقایسه با سال قبل افزایش و درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا در مقایسه با سال قبل کاهش داشت. در سال ۱۳۸۵، درآمدهای حاصل از مالکیت دولت به ۶۴۹۹۶/۲ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل ۲۴/۵ درصد افزایش داشت و در مقایسه با رقم مصوب از ۲۹/۱ درصد مازاد تحقق برخوردار بود. افزایش یاد شده عمدتاً ناشی از رشد سود سهام شرکت‌های دولتی بود که نسبت به سال قبل ۲۶/۱ درصد افزایش یافت. وصولی خزانه از «علی‌الحساب سود سهام دولت بابت عملکرد سال ۱۳۸۵»^(۱) و وصولی ۴۰ درصدی سود ابرازی سال ۱۳۸۳، ۱۳۸۴ و علی‌الحساب سال ۱۳۸۵ شرکت‌های دولتی^(۲) عمده‌ترین دلایل رشد قابل توجه سود سهام شرکت‌های دولتی در سال مورد بررسی نسبت به سال قبل بود. رقم کل وصولی خزانه بابت سود سهام شرکت‌های دولتی در سال ۱۳۸۵ مبلغ ۶۴۷۵۰/۲ میلیارد ریال بود که ۲۳۵۲۰/۶ میلیارد ریال آن مربوط به علی‌الحساب سود سهام دولت از ارزش نفت خام تولیدی و ۴۱۲۲۹/۶ میلیارد ریال آن وصولی بابت سود سهام عملکرد سال ۱۳۸۴ و سنوات قبل شرکت‌های دولتی بود.

در سال مورد بررسی، درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا به ۷۹۷۴/۱ میلیارد ریال بالغ گردید که در مقایسه با سال قبل ۱۷/۳ درصد کاهش و در مقایسه با رقم مصوب ۸۴/۷ درصد تحقق داشت. درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات در سال ۱۳۸۵ به رقم ۲۵۲۳/۸ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با سال قبل از ۲۲/۰ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب از ۹۳/۲ درصد تحقق برخوردار بود. درآمدهای متفرقه نیز به ۴۰۱۵/۸ میلیارد ریال بالغ گردید که نسبت به سال قبل ۱۱۱/۷ درصد افزایش و نسبت به رقم مصوب بودجه ۹۱/۹ درصد تحقق یافت.

در سال مورد بررسی، سهم هریک از ردیف‌های درآمدهای حاصل از مالکیت دولت، درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا، درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات و درآمدهای متفرقه از کل سایر درآمدها به ترتیب ۸۱/۷، ۱۰/۰، ۳/۲ و ۵/۱ درصد بود.

۱- طبق جزء ۱ بند (ه) تبصره ۱۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور، وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط مکلف شد معادل ۴/۵ درصد از ارزش نفت خام تولیدی را تحت عنوان «علی‌الحساب سود سهام دولت بابت عملکرد سال ۱۳۸۵»، به حساب بستانکار دولت منظور و به شرح مقررات بند مذکور با دولت (خزانه‌داری کل کشور) تسویه حساب نماید.

۲- طبق بند (ج) تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵، کلیه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها، موسسات انتفاعی وابسته به دولت و شرکت‌های بیمه دولتی به استثنای سازمان بیمه خدمات درمانی و سازمان تامین خدمات درمانی نیروهای مسلح موظف شدند در سال ۱۳۸۵ علاوه بر پرداخت مالیات بر درآمد عملکرد سال ۱۳۸۴، حداقل ۴۰ درصد سود ابرازی (سود ویژه) سال ۱۳۸۴ خود را به حساب درآمد عمومی واریز نمایند. شرکت‌های دولتی که قسمتی از سهام آنها متعلق به بخش غیر دولتی است، به تناسب میزان سهام بخش غیر دولتی، مشمول پرداخت وجوه موضوع این بند نمی‌باشند و سهم بخش غیر دولتی از چهل درصد سود ابرازی (سود ویژه) مذکور بایستی توسط شرکت‌های دولتی ذی‌ربط به سهامداران بخش یاد شده پرداخت گردد.

منابع بودجه عمومی دولت
(به استثنای دریافت‌های اختصاصی)

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۵	(۱)۱۳۸۴	(۱)۱۳۸۳		
۴۰/۲	۴۲/۵	۱۵/۳	۹۳/۴	۲۳۱۱۳۰/۸	۲۰۰۳۷۴/۹	۱۰۳۵۸۷/۳	درآمدها
۲۶/۴	۲۸/۵	۱۲/۷	۵۹/۴	۱۵۱۶۲۰/۹	۱۳۴۵۷۴/۴	۸۴۴۲۱/۱	درآمدهای مالیاتی
۱۳/۸	۱۴/۰	۲۰/۸	۲۴۳/۳	۷۹۵۰۹/۹	۶۵۸۰۰/۵	۱۹۱۶۶/۲	سایر درآمدها
۳۱/۸	۳۹/۸	-۲/۴	۲۳/۷	۱۸۲۷۹۷/۲	۱۸۷۲۹۴/۵	۱۵۱۴۱۳/۰	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۲۸/۰	۱۷/۷	۹۳/۳	۳/۳	۱۶۱۰۶۱/۲	۸۳۳۲۰/۷	۸۰۶۹۳/۷	واگذاری دارایی‌های مالی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۲/۱	۴۰/۳	۵۷۴۹۸۹/۲	۴۷۰۹۹۰/۱	۳۳۵۶۹۴/۰	جمع

۱- ارقام سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ بدون احتساب رقم شفاف‌سازی قیمت حامل‌های انرژی است.

وصولی درآمدهای استانی در سال ۱۳۸۵ مبلغ ۴۹۱۹۹/۳ میلیارد ریال (عمدتاً درآمدهای مالیاتی مستقیم) بود. عملکرد مذکور در مقایسه با رقم مشابه سال قبل حدود ۳۶/۵ درصد رشد و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۱۱۲/۵ درصد تحقق داشت. در سال مورد بررسی، در میان عملکرد استان‌های کشور، خراسان شمالی با ۱۳۹/۷ درصد تحقق و کرمانشاه با ۹۵/۹ درصد به ترتیب بیشترین و کمترین میزان تحقق درآمدها را دارا بودند. همچنین استان تهران با ۷۱/۶ درصد بیشترین و استان گلستان با ۱۸/۲ درصد، کمترین میزان رشد وصولی درآمدها در سال ۱۳۸۵ در مقایسه با سال قبل را داشتند.

در سال ۱۳۸۵، پرداخت‌های هزینه‌ای دولت (به استثنای پرداخت‌های اختصاصی) معادل ۴۱۵۷۸۸/۱ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۵/۷ درصد رشد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۲/۰ درصد مازاد تحقق داشت^(۱). سهم پرداخت‌های هزینه‌ای دولت از مجموع پرداخت‌های هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۸۵ معادل ۷۴/۱ درصد بود که در مقایسه با نسبت مزبور در سال قبل (معادل ۷۳/۸ درصد) افزایش یافت.

از مجموع پرداخت‌های هزینه‌ای دولت در سال مورد بررسی، ۳۰۸۹۶۶/۱ میلیارد ریال (۷۴/۳ درصد) بابت پرداخت‌های هزینه‌ای ملی شامل پرداخت‌های ردیف‌های درآمد- هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی، تقویت بنیه دفاعی، یارانه کالاهای اساسی، یارانه بنزین و سایر موارد و ۱۰۶۸۲۲/۰ میلیارد ریال (۲۵/۷ درصد) بابت پرداخت‌های هزینه‌ای استانی بود. نسبت عملکرد به رقم مصوب پرداخت‌های هزینه‌ای ملی و استانی به ترتیب ۹۷/۹ و ۱۱۶/۳ درصد بود.

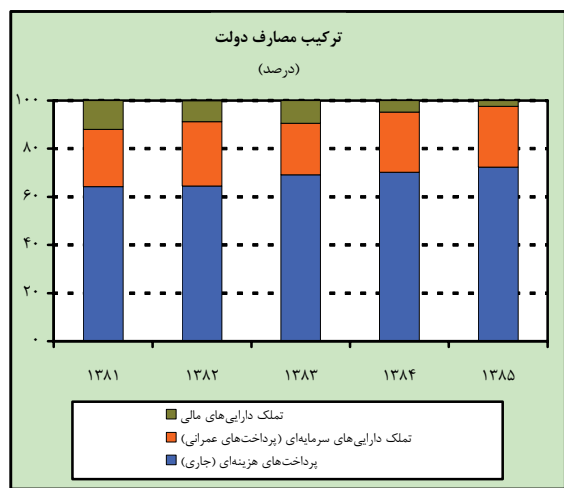
افزایش پرداخت‌های هزینه‌ای سال ۱۳۸۵ در مقایسه با سال قبل عمدتاً ناشی از افزایش ضریب حقوق کارکنان دولت از ۳۸۰ به ۴۳۰، افزایش پرداخت ردیف‌های درآمد- هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی، یارانه بنزین، پرداخت تقویت بنیه دفاعی، پرداخت اعتبارات هزینه ملی مستقر در استان‌ها و مراکز و یارانه کالاهای اساسی بود.

مطابق بند (ب) تبصره ۱۵ قانون بودجه سال ۱۳۸۵، به منظور استقرار عدالت اجتماعی و کاهش فقر و هدمند کردن یارانه‌ها در چارچوب مفاد قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی و قانون برنامه چهارم توسعه، دولت موظف گردید اعتبارات پیش‌بینی شده را برای خرید و تبدیل گندم به آرد و نان و تامین یارانه آرد، تعیین و تامین کالاهای کالابری مردم و حمایت از اقشار محروم و مستضعف و هدمند کردن یارانه‌ها، تامین یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی، تامین یارانه دارو و شیر خشک، پرداخت یارانه به مصرف‌کنندگان مشمول یا تولیدکننده کالا و خدمات، مابه‌التفاوت قیمت تعیین شده و تکلیف شده فروش (موضوع بند (ج) ماده ۳۹ قانون

۱- مازاد تحقق پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری) نسبت به مبلغ مصوب براساس «قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور» صورت گرفت.

برنامه چهارم^(۱)، تنظیم بازار کالا و ایفای تعهدات خاص (تامین کالاهای مورد نیاز دانشگاه‌ها، مراکز آموزشی و دستگاه‌های اجرایی و ...) و افزایش یارانه مواد غذایی خانواده‌های کم‌درآمد، زنان و کودکان بی‌سرپرست، مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور هزینه نماید.

براساس آمار وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، مجموع یارانه پرداختی دولت

در سال ۱۳۸۵ با ۱۱/۲ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۵۷۶۳۱/۴ میلیارد ریال بالغ گردید. در سال مذکور، نسبت یارانه پرداختی دولت به تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (با نفت) به قیمت‌های جاری به ۲/۸ درصد رسید که در مقایسه با نسبت مشابه سال قبل (۳/۱ درصد)، ۰/۳ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

در سال ۱۳۸۵، در مجموع مبلغ ۵۷۶۳۱/۴ میلیارد ریال یارانه توسط سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنایع و معادن، سازمان هواپیمایی کشوری، شرکت قطارهای مسافربری رجا، وزارت بازرگانی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بابت موارد مذکور پرداخت گردید که در

مقایسه با رقم سال قبل ۱۱/۲ درصد رشد نشان می‌دهد. از مجموع یارانه پرداختی در سال مورد بررسی، ۲۵۸۷۰/۰ میلیارد ریال (۴۴/۹ درصد) بابت یارانه گندم، ۶۹۵۰/۰ میلیارد ریال (۱۲/۱ درصد) بابت یارانه کود شیمیایی و ۵۵۹۹/۸ میلیارد ریال (۹/۷ درصد) بابت یارانه برنج، روغن و قند و شکر پرداخت گردید. همچنین در سال مورد بررسی، ۸۵۵/۹ میلیارد ریال در بخش پرداخت‌های هزینه‌ای، بابت «ماه‌التفاوت نرخ ارز کالاهای یارانه‌ای» پرداخت گردید.

۱-۳-۱۰- تراز عملیاتی بودجه عمومی دولت

در سال ۱۳۸۵، عملکرد بودجه عمومی دولت از نظر درآمدها و پرداخت‌های هزینه‌ای (بدون احتساب درآمدها و پرداخت‌های اختصاصی) به ترتیب معادل ۲۳۱۱۳۰/۸ و ۴۱۵۷۸۸/۱ میلیارد ریال بود. به این ترتیب، تراز عملیاتی بودجه عمومی با ۱۸۴۶۵۷/۳ میلیارد ریال کسری نسبت به رقم کسری تراز عملیاتی سال قبل ۴۱/۵ درصد رشد نشان داد. رقم مذکور ۱۳/۲ درصد بیش از رقم پیش‌بینی شده در بودجه مصوب بود.

۱-۴-۱۰- واگذاری و تملك دارایی‌های سرمایه‌ای

در سال ۱۳۸۵، از مجموع ۱۸۲۷۹۷/۲ میلیارد ریال واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای، معادل ۹۹/۵ درصد از محل فروش نفت (شامل ۱۳۱۹۲۲/۱ میلیارد ریال فروش نفت خام، ۶۰۰۰ میلیارد ریال بابت دو درصد صادرات نفت و گاز به استان‌های نفت‌خیز و محروم و ۴۳۹۵۹/۱ میلیارد ریال از محل درآمد موضوع بند (د) تبصره ۱۱ قانون بودجه ۱۳۸۵) و ۹۱۶/۰ میلیارد ریال (معادل ۰/۵ درصد) از محل

۱- مطابق بند (ج) ماده ۳۹ قانون برنامه چهارم، قیمت‌گذاری به کالاها و خدمات عمومی و انحصاری و کالاهای اساسی محدود می‌گردد. چنانچه دولت به هر دلیل فروش کالا یا خدمات مذکور را به قیمتی کمتر از قیمت تعیین شده تکلیف کند، ماه‌التفاوت قیمت تعیین شده و تکلیف شده می‌باید همزمان تعیین و از محل اعتبارات و منابع دولت در سال اجرا، پرداخت گردد یا از محل بدهی دستگاه ذی‌ربط به دولت تهاتر شود.

فروش ساختمان‌ها و تاسیسات دولتی، فروش و واگذاری اراضی، فروش ماشین‌آلات و تجهیزات و فروش و واگذاری سایر دارایی‌های سرمایه‌ای به خزانه واریز گردید.

کادر شماره ۶- تصویب‌نامه هیئت وزیران در مورد بند ۲ تبصره ۲ قانون بودجه ۱۳۸۵

مطابق تصویب‌نامه شماره ۱۵۱۴۰/ت/۳۴۹۷۶/هـ مورخ ۱۳۸۵/۲/۱۸ هیئت محترم وزیران و به استناد بند ۲ تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف شد تا پایان دی ماه سال ۱۳۸۵، ماهانه مبلغ ۱۴۴۶/۱ میلیون دلار و جمعاً ۱۴۴۶۱ میلیون دلار از درآمد ارزی حاصل از صادرات نفت خام را به ریال تبدیل و در هر ماه علاوه بر منابع موضوع قسمت دوم بند ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل) اعلام می‌شود، به حساب جاری ۲۲۰ خزانه نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موضوع ردیف ۲۱۰۱۰۱ منظور در قسمت سوم قانون بودجه واریز نماید.

در سال ۱۳۸۵، رقم عملکرد دریافتی از فروش نفت خام ۱۳۱۹۲۲/۱ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۹/۱ درصد کاهش و در مقایسه با رقم مصوب ۱۰۱/۹ درصد تحقق داشت. دلیل مازاد تحقق عواید پیش‌بینی شده ناشی از فروش نفت خام، تحقق بالاتر نرخ تسعیر ارز به ریال نسبت به رقم مورد انتظار در تنظیم بودجه بود. طبق قانون بودجه ۱۳۸۵ و متمم‌های بودجه این سال، مقرر گردید تا معادل ریالی ۱۵۱۱۶/۳ میلیون دلار از درآمدهای نفتی به خزانه و مابقی به «حساب ذخیره ارزی حاصل از عواید نفت» واریز گردد^(۱).

کادر شماره ۷- خلاصه‌ای از مواد قرارداد نفتی بین دولت و شرکت ملی نفت ایران در سال ۱۳۸۵^(۱)

ماده ۴- ارزش نفت خام تولیدی عبارت است از مجموع ارزش نفت خام تحویلی برای صادرات و نیز ارزش نفت خام تحویلی به پالایشگاه‌های داخلی از محل نفت خام تولیدی در سال ۱۳۸۵.

ماده ۶- شرکت ملی نفت ایران مکلف است معادل ۸۴/۵ درصد ارزش نفت خام تولیدی را به حساب بستانکار قطعی خزانه منظور و از محل ۱۵/۵ درصد باقیمانده به ترتیب معادل ۵ و ۴/۵ درصد، به عنوان مالیات قطعی عملکرد سال ۱۳۸۵ شرکت و علی‌الحساب سود سهم دولت بابت عملکرد سال یاد شده شرکت، جمعاً معادل ۹۴ درصد ارزش نفت خام تولیدی را به حساب بستانکار دولت (خزانه) منظور نماید.^(۲)

ماده ۱۰- شرکت مکلف است صد درصد وجوه حاصل از صادرات نفت خام را به ترتیب مورد عمل در سال ۱۳۸۳ پس از ایفای تعهدات سررسید شده قراردادهای بیع متقابل نفتی به عنوان علی‌الحساب پرداخت‌های موضوع ماده ۶ این قرارداد به طور مستقیم از طریق بانک مرکزی به حساب‌های مذکور در جزء ۵ بند (ه) واریز نماید.

۱- مطابق ماده ۱ قانون برنامه چهارم، به منظور ایجاد ثبات در میزان استفاده از عواید ارزی حاصل از نفت در برنامه چهارم توسعه و تبدیل دارایی‌های حاصل از فروش نفت به دیگر انواع ذخایر و سرمایه‌گذاری و فراهم کردن امکان تحقق فعالیت‌های پیش‌بینی شده در برنامه، دولت مکلف است از سال ۱۳۸۴ مازاد عواید حاصل از نفت نسبت به ارقام پیش‌بینی شده در جدول شماره ۸ قانون برنامه چهارم را در «حساب ذخیره ارزی حاصل از عواید نفت» واریز نماید. سقف ارزی درآمد نفتی واریز به بدنه بودجه در جدول شماره ۸ قانون برنامه چهارم در سال ۱۳۸۵، مبلغ ۱۴۴۶۱ میلیون دلار بود که طبق متمم دوم بودجه سال ۱۳۸۵، به ۱۵۱۱۶/۳ میلیون دلار اصلاح شد.

ادامه کادر شماره ۷

ماده ۱۳- ارزش هر متر مکعب گاز طبیعی تصفیه شده با ملحوظ داشتن قیمت‌های معاملاتی خلیج فارس و با منظور نمودن هزینه‌های انتقال، توزیع و کارمزد فروش و مالیات و عوارض تکلیفی در سال ۱۳۸۵ و همچنین ارزش هر متر مکعب گاز طبیعی وارداتی با منظور نمودن هزینه‌های انتقال، توزیع و کارمزد فروش و مالیات و عوارض تکلیفی براساس مصوبه شماره ۳۳۲۰۲/۲۶۵۹۲ ه مورخ ۱۳۸۴/۵/۱۱ هیئت وزیران می‌باشد. متوسط قیمت فروش هر متر مکعب گاز طبیعی تصفیه شده در داخل کشور طبق مصوبه‌های قانونی مربوط مبلغ ۷۶ ریال می‌باشد.

ماده ۱۸- میبالغ بستانکاری و بدهکاری دولت (خزانه) و متقابلاً بدهکاری و بستانکاری شرکت که به موجب این قرارداد ایجاد می‌شود مطابق آیین‌نامه اجرایی جزء ۹ بند (ه) تبصره ۱۱ قانون بودجه ۱۳۸۵، مصوب هیئت وزیران^(۳) تسویه می‌شود.

- ۱- این قرارداد در اجرای مفاد بند (ه) تبصره ۱۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ به تصویب هیئت وزیران رسید.
- ۲- طبق تبصره ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی بند (ه) تبصره ۱۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵، چنانچه متوسط بهای هر بشکه نفت خام صادراتی طی سال ۱۳۸۵ بیشتر از ۴۰ دلار باشد، صد درصد مازاد یاد شده به حساب بستانکار دولت (خزانه‌داری کل کشور) بابت سود سهام دولت منظور و حساب بهای تمام شده نفت خام و گاز طبیعی در دفاتر شرکت ملی نفت ایران بدهکار می‌شود.
- ۳- طبق ماده ۶ مصوبه مذکور، اضافه دریافتی خزانه‌داری کل کشور در چارچوب مقررات بند (ه) تبصره ۱۱ با اعلام خزانه از محل موجودی حساب ذخیره ارزی دولت برداشت و ضمن پرداخت به این شرکت به صورت ارزی یا ریالی با آن تسویه حساب خواهد شد. مانده بستانکاری حساب خزانه‌داری کل کشور از شرکت ملی نفت ایران موضوع جزء ۱ بند (ه) در پایان سال ۱۳۸۵ به صورت ارزی یا ریالی، پس از وصول باید به حساب سپرده ریالی دولت به نام خزانه‌داری کل کشور نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران واریز گردد. برداشت از این حساب منحصرأ با تصویب مجلس شورای اسلامی میسر است.

براساس گزارش دریافتی از وزارت نفت، میانگین قیمت فروش هر بشکه

نفت خام صادراتی ایران در سال مورد بررسی در حدود ۵۷/۴ دلار و متوسط صادرات نفت خام در حدود ۲۴۱۵/۳۳ هزار بشکه در روز بود. مجموع درآمد ارزی حاصل از صادرات نفت خام در سال ۱۳۸۵ بالغ بر ۵۱۳۴۰/۹ میلیون دلار بود که

در مقایسه با رقم مصوب بودجه و متمم‌های آن به میزان ۱۵۱۱۶/۳ میلیون دلار، حاکی از مازاد تحقق یافته به میزان ۳۶۲۲۴/۶ میلیون دلار است. در سال ۱۳۸۴، میانگین قیمت هر بشکه نفت خام صادراتی حدود ۵۱/۶۵ دلار، متوسط صادرات نفت خام معادل ۲۳۷۴/۶ هزار بشکه در روز و کل درآمد ارزی حاصل از صادرات نفت خام معادل ۴۰۷۸۶/۷ میلیون دلار بود.

کادر شماره ۸- واردات بنزین در سال ۱۳۸۵

مطابق بند (د) تبصره ۱۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵، به وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط اجازه داده شد در سال ۱۳۸۵ در مقابل صادرات نفت خام و معاوضه آن، حداکثر تا سقف مبلغ دو میلیارد و پانصد میلیون دلار (معادل ۲۲۳۷۵ میلیارد ریال) نسبت به واردات بنزین مورد نیاز کشور اقدام نماید.

مبالغ منابع و مصارف این بند به ترتیب به صورت جمعی-خرجی در ردیف‌های ۲۱۰۱۰۳ و ۵۰۳۷۴۸ منظور در قسمت‌های سوم و چهارم قانون بودجه ۱۳۸۵ منظور شد. وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط موظف است عملکرد این بند را ماهانه برای اعمال در ردیف‌های یاد شده به وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل) اعلام کند.

طبق «قانون اصلاح جداول شماره ۴ و ۸ قانون برنامه چهارم توسعه و متمم قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور» (متمم سوم بودجه ۱۳۸۵)، رقم مصوب بند (د) تبصره ۱۱ قانون بودجه ۱۳۸۵ از دو میلیارد و پانصد میلیون دلار به پنج میلیارد دلار (معادل ۴۴۷۵۰ میلیارد ریال) افزایش یافت.

مطابق گزارش وزارت نفت، در سال ۱۳۸۵ به استناد بند (د) تبصره ۱۱ قانون بودجه و همچنین مجوزهای شماره ۹۲۶۷-۸۴/م مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۲ و ۱۳۳-۱۳۰-۲ رگ مورخ ۱۳۸۵/۴/۲۵ ریاست محترم جمهوری، صادرات نفت خام به منظور معاوضه و واردات بنزین مبلغ ۴۸۷۱/۸ میلیون دلار بود. ضمناً حسب مجوز ریاست جمهوری، واردات گازوئیل از محل صادرات فرآورده (منابع داخلی) ۷۸۲/۳ میلیون دلار بود. در سال ۱۳۸۵، پرداخت بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی) در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۳/۷ درصد افزایش داشت. رشد قابل توجه ردیف «بند ۶ تبصره ۲ قانون بودجه ۱۳۸۵» نسبت به سال قبل و پرداختی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بابت مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام (متمم اول بودجه ۱۳۸۵)، طرح‌های عمرانی استان‌های نفت‌خیز، گازخیز و شهرستان‌ها و بخش‌های محروم کشور (متمم دوم بودجه ۱۳۸۵) و هفده طرح (متمم سوم بودجه ۱۳۸۵)، از جمله علل رشد تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بود. همچنین عدم تحقق ۳۳/۲ درصدی «اوراق مشارکت- موضوع بند (الف) تبصره ۱ قانون بودجه ۱۳۸۵»، عدم تحقق ۱۰/۶ درصدی پرداخت اعتبارات طرح‌های خاص و عدم تحقق ۱۹/۶ درصدی ردیف «تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی» از جمله علل اصلی عدم تحقق تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال مورد بررسی بود. از مجموع پرداخت‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، ۱۱۶۴۳۲/۳ میلیارد ریال (۸۰/۰ درصد) بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و ۲۹۱۳۸/۷ میلیارد ریال (۲۰/۰ درصد) بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی بود. نسبت عملکرد هریک از ردیف‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی به ارقام مصوب مربوط در سال ۱۳۸۵ به ترتیب ۸۳/۲ و ۸۰/۴ درصد بود.

در سال ۱۳۸۵، براساس حکم ماده ۱۰ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب سال ۱۳۸۰) و حکم بند (ه) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵^(۱)، مبلغ ۷۴۳۳/۵ میلیارد ریال بابت تسریع در عملیات بازسازی مناطق زلزله‌زده بهم، پیش‌آگاهی‌ها، پیشگیری، امدادرسانی و بازسازی و نوسازی مناطق آسیب‌دیده از حوادث غیر مترقبه و زلزله به دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط پرداخت شد. رقم پرداختی در سال ۱۳۸۴ معادل ۶۹۰۲/۰ میلیارد ریال بود.

نسبت پرداختی بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای شامل فروش نفت، در سال ۱۳۸۴ معادل ۶۲/۸ درصد بود. این نسبت در سال ۱۳۸۵ به ۷۹/۶ درصد بالغ گردید. در سال ۱۳۸۵، سهم پرداخت‌های هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از مجموع پرداخت‌های دولت به ترتیب حدود ۷۲/۳ و ۲۵/۳ درصد بود. نسبت‌های مزبور در سال ۱۳۸۴ به ترتیب معادل ۷۰/۲ و ۲۵/۰ درصد بود.

در سال ۱۳۸۵، با توجه به ارقام واگذاری و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای که به ترتیب معادل ۱۸۲۷۹۷/۲ و ۱۴۵۵۷۱/۰ میلیارد ریال بود، خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای به ۳۷۲۲۶/۲ میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل (به میزان ۶۹۶۵۵/۹ میلیارد ریال) حدود ۴۶/۶ درصد کاهش داشت و در مقایسه با رقم مصوب بودجه نیز ۴۲/۱۹ درصد بیشتر تحقق یافت.

مصارف بودجه عمومی دولت

(به استثنای پرداخت‌های اختصاصی)

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال		۱۳۸۵	۱۳۸۴ (۱)	۱۳۸۳ (۱)
	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۴ (۱)			
۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	پرداخت‌های هزینه‌ای (جاری)
۷۲/۳	۷۰/۲	۲۵/۷	۴۲/۷	۴۱۵۷۸۸/۱	۳۳۰۸۸۴/۱	۲۳۱۹۲۳/۱	تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
۲۵/۳	۲۵/۰	۲۳/۷	۶۲/۷	۱۴۵۵۷۱/۰	۱۱۷۶۳۸/۷	۷۲۳۰۶/۳	تملک دارایی‌های مالی
۲/۴	۴/۸	-۳۹/۳	-۲۸/۶	۱۳۶۳۰/۱	۲۲۴۶۷/۳	۳۱۴۶۴/۶	جمع
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲۲/۱	۴۰/۳	۵۷۴۹۸۹/۲	۴۷۰۹۹۰/۱	۳۳۵۶۹۴/۰	

۱- ارقام سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ بدون احتساب رقم یارانه حامل‌های انرژی است.

۱- طبق ماده ۱۰ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، به دولت اجازه داده شد که برای پیش‌آگاهی‌ها، پیشگیری، امدادرسانی، بازسازی و نوسازی مناطق آسیب‌دیده از حوادث غیر مترقبه اعتبار مورد نیاز را در لوایج بودجه سالانه منظور نماید. همچنین به موجب بند (ه) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵، به دولت اجازه داده شد به منظور تسریع در عملیات بازسازی مناطق زلزله‌زده شهرستان بهم و اجرای طرح‌های مربوط به امور زیربنایی و طرح‌های خدماتی و اجتماعی و کمک به احداث پروژه‌های شهرسازی و بازسازی پروژه‌های مهم کشاورزی، صنعتی، آثار تاریخی و همچنین پرداخت کمک بلاعوض یا تسهیلات برای بازسازی منازل مسکونی و واحدهای صنعتی و مشاغل آسیب‌دیده و پرداخت سهم‌الشرکه بانک جهانی، معادل ۲۰۰۰ میلیارد ریال برای طرح‌های مشخص هزینه کند.

۱-۴-۱۰- تراز عملیاتی و سرمایه‌های بودجه عمومی دولت

در سال ۱۳۸۵، مجموع تراز عملیاتی و خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای با ۱۴۷۴۳۱/۲ میلیارد ریال کسری مواجه گردید که در مقایسه با رقم کسری سال قبل به میزان ۶۰۸۵۳/۴ میلیارد ریال، حدود ۱۴۲/۳ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۹۴/۶ درصد تحقق داشت. کسری مزبور عمدتاً از طریق برداشت از حساب ذخیره ارزی تامین گردید.

در سال ۱۳۸۵، نسبت کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌های دولت به تولید ناخالص داخلی معادل ۷/۲ درصد بود که در مقایسه با نسبت مزبور در سال قبل (به میزان ۳/۶ درصد) دو برابر شد.

۱-۵- واگذاری و تملک دارایی‌های مالی

در سال ۱۳۸۵، واگذاری دارایی‌های مالی شامل استفاده از منابع خارجی و داخلی ۱۶۱۰۶۱/۲ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۹۳/۳ درصد رشد و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۵/۳ درصد عدم تحقق داشت. عدم تحقق مذکور عمدتاً ناشی از روند بسیار کند خصوصی‌سازی در سال ۱۳۸۵ و تحقق اندک استفاده از منابع خارجی و فروش اوراق مشارکت بود. در سال مورد بررسی، معادل ۹۹/۶ درصد از مجموع واگذاری دارایی‌های مالی از محل منابع داخلی و تنها ۰/۴ درصد از محل منابع خارجی صورت گرفت. نسبت‌های مذکور در سال قبل به ترتیب ۹۹/۲ و ۰/۸ درصد بود.

در سال مورد بررسی، استفاده از منابع داخلی شامل دریافت اصل وام‌های داخلی دولت، برگشتی از پرداخت‌های سال‌های قبل و استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی افزایش یافت و از ۸۲۶۹۴/۴ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۴ با حدود ۹۴ درصد افزایش به ۱۶۰۳۸۸/۲ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۵ رسید. فروش اوراق مشارکت به میزان ۴۹۸۶/۱ میلیارد ریال، برگشتی از پرداخت‌های سال‌های قبل به میزان ۹۸۲۵/۷ میلیارد ریال، دریافت اصل وام‌های داخلی دولت به میزان ۲۱۸۴/۷ میلیارد ریال و استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی به میزان ۱۴۲۵۷۳/۰ میلیارد ریال، منابع اصلی تامین مالی داخلی بودجه دولت در سال ۱۳۸۵ بود. از مجموع استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی، ۱۰۰۳۲۰/۷ میلیارد ریال به تامین مالی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، ۸۴۰۷/۶ میلیارد ریال به بازپرداخت تعهدات ارزی، ۱۹۴۰/۱ میلیارد ریال بابت توسعه ظرفیت‌های تولید برق و تامین نیازهای رو به رشد انرژی (موضوع بند (ح) تبصره ۱۱ قانون بودجه ۱۳۸۵)، ۹۴۲۱/۰ میلیارد ریال بابت توسعه حمل و نقل عمومی (موضوع تبصره ۱۳ قانون بودجه ۱۳۸۵)، ۱۷۹۰/۰ میلیارد ریال بابت نوسازی تجهیزات پزشکی-آزمایشگاهی دستگاه‌های تابعه وزارت بهداشت، ۱۷۹/۰ میلیارد ریال بابت افزایش سرمایه صندوق ضمانت صادرات، ۳۵۸/۰ میلیارد ریال بابت احداث بیمارستان‌های نیمه‌تمام، ۴۸۳۶/۷ میلیارد ریال بابت مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام (موضوع متمم اول بودجه ۱۳۸۵)^(۱)، ۸۹۴۹/۹ میلیارد ریال بابت هفده طرح (موضوع متمم سوم بودجه ۱۳۸۵)^(۲) و ۶۳۷۰/۰ میلیارد ریال بابت تامین کسری اعتبار دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی کشور (موضوع متمم چهارم بودجه ۱۳۸۵)^(۳) اختصاص یافت.

۱- مطابق «قانون اصلاح ماده ۱ قانون برنامه چهارم توسعه برای مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام» (متمم اول بودجه ۱۳۸۵)، به دولت اجازه داده شد مبلغ ۶۰۹ میلیون دلار در سال ۱۳۸۵ و ۱۱۱۵ میلیون دلار در هر سال طی سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۸ (جمعاً ۳۹۵۴ میلیون دلار) از محل موجودی حساب ذخیره ارزی بابت مقاوم‌سازی مدارس بدون استحکام هزینه نماید.

۲- مطابق «قانون اصلاح جداول شماره ۴ و ۸ قانون برنامه چهارم توسعه و متمم قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور» (متمم سوم بودجه ۱۳۸۵)، دولت موظف شد مبلغ یک میلیارد دلار از محل موجودی حساب ذخیره ارزی برای هفده طرح اختصاص دهد.

۳- مطابق «قانون اصلاح جداول شماره ۴ و ۸ قانون برنامه چهارم توسعه و بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور» به منظور تامین کسری اعتبار دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کشور» (متمم چهارم بودجه ۱۳۸۵)، به دولت اجازه داده شد مبلغ ۶۳۷۰ میلیارد ریال از محل موجودی حساب ذخیره ارزی برای تامین کسری اعتبار دانشگاه‌های مذکور هزینه نماید.

کادر شماره ۹- تبصره ۱۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۵

به منظور دستیابی به توسعه پایدار شهری برای حفظ محیط زیست و در راستای تحقق جزء ۳ بند (الف) ماده ۳۰، بند (الف) ماده ۲۲ و بندهای (الف) و (ب) ماده ۶۲ قانون برنامه چهارم توسعه، به دولت اجازه داده شد برای توسعه حمل و نقل عمومی (حمل و نقل ریلی شهری، ناوگان اتوبوسرانی و تاکسیرانی شهری) و خارج کردن خودروهای فرسوده از چرخه حمل و نقل در سال ۱۳۸۵ حداکثر تا ۴۰۰۰ میلیون دلار از طریق منابع مالی خارجی (فاینانس) در چارچوب بند ۵ تبصره ۲ بودجه ۱۳۸۵ و ۱۰۵۲/۶ میلیون دلار با استفاده از حساب ذخیره ارزی برای اقدامات ذکر شده در تبصره اختصاص دهد.

سرمایه‌گذاری‌های موضوع این تبصره در صورت امکان از طریق بیع متقابل و در صورت عدم امکان از طریق فاینانس در چارچوب قانون استفاده از منابع مالی خارجی مصوب ۱۳۸۴/۸/۲۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام قابل اجرا خواهد بود.

منابع ارزی و ریالی تبصره ۱۳ عبارت است از:

منابع ارزی عبارت است از:

- تسهیلات مالی خارجی از طریق بیع متقابل یا فاینانس ۴۰۰۰ میلیون دلار،
 - استفاده از حساب ذخیره ارزی ۱۰۵۲/۶ میلیون دلار،
 - اخذ ۵۰ دلار یا معادل ریالی آن به ارزش روز از هر کامیون خارجی ورودی از مرزهای کشور (زمینی) و
 - استفاده از حساب ذخیره ارزی به منظور اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (بند ۶ تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵).
- منابع ریالی تبصره به قرار زیر است:

- منابع حاصل از اجرای ماده ۴۰ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱۰٪ هزینه شماره‌گذاری خودروهای سواری در شهرهای دارای سیستم قطار شهری)،
- معادل ۱۵ درصد عوارض سالانه خودروهای سواری و وانت دوکابین (به استثنای گازسوزها) و موتورسیکلت‌های با عمر بیش از ۱۰ سال، به ازای هر سال اضافه،
- معادل ۱۵ درصد تعرفه معاینه فنی سالانه خودروهای سواری و وانت دوکابین (به استثنای گازسوزها) و موتورسیکلت‌های با عمر بیش از ۱۰ سال، به ازای هر سال اضافه و
- تا حداکثر ۶۰ درصد منابع حاصل از صرفه‌جویی در مصرف سوخت استان‌ها.

مصارف ارزی و ریالی تبصره ۱۳ عبارت است از:

- تامین ۶۵۰۰ دستگاه اتوبوس منطبق با استانداردهای ملی،
- تامین پیش‌پرداخت فاینانس واگن‌های مسافری و لوکوموتیو خطوط راه‌آهن شهری و توسعه خطوط،
- پرداخت تسهیلات حداکثر ۵۰ میلیون ریال برای خرید هر دستگاه تاکسی دوگانه‌سوز (۳۰۰۰۰ دستگاه) و خودرو ون (۱۵۰۰۰ دستگاه)،
- پرداخت تسهیلات حداکثر ۸۰ میلیون ریال برای خرید هر دستگاه مینی‌بوس (۱۲۵۰۰ دستگاه)،
- پرداخت تسهیلات تا سقف ۵۰ میلیون ریال برای جایگزینی خودروهای فرسوده با خودروهای نو دوگانه‌سوز،
- تخفیف در سود بازرگانی واردات خودروها و قطعات برای خودروهای ساخت داخل، با مصرف استاندارد (در چرخه برون شهری)،
- تخفیف بخشی از سود بازرگانی واردات خودروها و قطعات خودروهای ساخت داخل، با موتور پایه گازسوز،
- پرداخت بخشی از سود تسهیلات بانکی اعطایی به کارخانه‌های خودروساز به منظور طراحی و مهندسی خودروهای با موتورهای پایه گازسوز،

ادامه کادر شماره ۹

- احداث ۴۰۰ جایگاه جدید عرضه گاز فشرده طبیعی (از محل منابع داخلی شرکت‌های دولتی تابعه وزارت نفت)،
 - تامین یارانه ۲۰۰ هزار فشارساز کوچک CNG برای فروش به ادارات، پادگان‌ها، کارخانجات، مجتمع‌های مسکونی دولتی، پایانه‌های باری و بنادر (از محل منابع داخلی شرکت‌های دولتی تابعه وزارت نفت) و
 - اعطای حداکثر ۷ میلیون ریال تا سقف ۲۵۰۰ میلیارد ریال به صورت بلاعوض به کارخانه‌های خودروساز و کارگاه‌های مجاز تبدیل، در ازای تولید هر دستگاه خودرو دوگانه‌سوز یا تبدیل هر دستگاه خودرو بنزینی به دوگانه‌سوز با عمر کمتر از ده سال (از محل منابع داخلی شرکت‌های دولتی تابعه وزارت نفت).

مجموعه‌ای از تکالیف و وظایف نیز در این تبصره برای دستگاه‌های اجرایی و شهرداری‌ها برای بهبود شبکه حمل و نقل شهری، بهینه‌سازی مصرف سوخت و کاهش آلودگی هوا تعیین گردید: از جمله، بانک‌ها، بیمه‌ها، گمرک و سایر دستگاه‌های اجرایی دولتی و غیر دولتی ملزم به تکمیل سامانه‌های الکترونیکی ارائه خدمات با هدف کاهش سفرهای درون شهری شدند.

همچنین در بند (و) تبصره ۱۳ به دولت اجازه داده شد پس از توسعه حمل و نقل عمومی شهری و افزایش سهم خودروهای دوگانه‌سوز، در صورت لزوم، با تصویب شورای اقتصاد نسبت به سهمیه‌بندی بنزین و تعیین قیمت مناسب برای بنزین مازاد بر سهمیه تعیین شده اقدام کند.

در سال ۱۳۸۵، مبلغ ۴۹۸۶/۱ میلیارد ریال اوراق مشارکت دولت به فروش رسید^(۱) که در حدود ۳/۱ درصد از رقم واگذاری دارایی‌های مالی را تشکیل می‌داد. مبلغ مزبور در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۲۷/۰ درصد کاهش داشت.

در قانون بودجه سال ۱۳۸۵، مبلغ ۷۴۰۰ میلیارد ریال وصولی از محل واگذاری شرکت‌های دولتی براساس ماده ۸ قانون برنامه چهارم توسعه پیش‌بینی گردید. در سال مورد بررسی، عملکرد وصولی از محل واگذاری شرکت‌های دولتی مبلغ ۸۱۸/۶ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۵۴/۲ درصد کاهش داشت و در مقایسه با رقم مصوب ۸۸/۹ درصد عدم تحقق نشان داد.

در این سال علاوه بر واگذاری سهام متعلق به دولت بر مبنای قانون برنامه چهارم توسعه توسط سازمان خصوصی‌سازی، سهام دولتی بر مبنای «آیین‌نامه اجرایی افزایش ثروت خانوارهای ایرانی از طریق گسترش سهم بخش تعاون براساس توزیع سهام عدالت» (مصوب ۱۳۸۴/۱۱/۱۷ و اصلاح شده مورخ ۱۳۸۵/۸/۲۸) نیز توسط سازمان مزبور واگذار گردید. در این خصوص فعالیت‌های متنوعی توسط سازمان خصوصی‌سازی به عنوان دبیرخانه ستاد مرکزی توزیع سهام عدالت صورت گرفت که از آن جمله می‌توان به اجرای سیاست‌های مقرر و مصوبات ستاد مرکزی سهام عدالت، مدیریت اجرای طرح، هماهنگی با دستگاه‌های اجرایی، سازمان‌های حمایتی و ستادهای استانی برای اجرای طرح، انجام مطالعات و تحقیقات مرتبط، سازماندهی فعالیت‌های فرهنگی و تبلیغاتی، پیشنهاد ضوابط، دستورالعمل‌ها، آیین‌نامه‌ها، مصوبات و لوایح لازم به مراجع ذی‌ربط، طراحی فرآیندها و نرم‌افزارهای جامع اجرای طرح، پیشنهاد فهرست سهام قابل واگذاری متضمن قیمت و برنامه زمان‌بندی و واگذاری سهام مصوب و تهیه بانک اطلاعاتی مربوط به مشخصات مشمولین طرح اشاره نمود.

براساس گزارش سازمان خصوصی‌سازی، در سال ۱۳۸۵ مبلغ ۲۵۸۹۷/۸ میلیارد ریال از سهام شرکت‌های دولتی واگذار گردید که ۳۳۳۲/۲ میلیارد ریال (۱۲/۹ درصد) آن به صورت فروش سهام در بورس، ۷۷۱/۹ میلیارد ریال (۳/۰ درصد) به صورت مزایده و ۲۱۷۹۳/۷ میلیارد ریال (۸۴/۱ درصد) به صورت واگذاری سهام عدالت بود.

۱- طبق جزء ۱ بند (الف) تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵، به هیئت وزیران اجازه داده شد برای تسریع در اجرای عملیات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای انتفاعی مندرج در پیوست شماره ۱ قانون مذکور، در سال ۱۳۸۵ تا مبلغ ۸۴۰۰ میلیارد ریال اوراق مشارکت منتشر و وجوه حاصل را به درآمد عمومی دولت واریز نماید.

در سال ۱۳۸۵، تملک دارایی‌های مالی معادل ۱۳۶۳۰/۰ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۳۹/۳ درصد کاهش و در مقایسه با رقم بودجه مصوب ۹۶/۸ درصد تحقق یافت. بخش عمده رقم مذکور به میزان ۸۴۰۷/۶ میلیارد ریال به بازپرداخت تعهدات ارزی (معادل ۹۱۹/۲ میلیون دلار) اختصاص یافت. همچنین مبلغ ۵۲۲۲/۴ میلیارد ریال بابت سایر اقلام پرداخت شد.

۱۰-۵-۱- خالص واگذاری دارایی‌های مالی

با توجه به ارقام واگذاری و تملک دارایی‌های مالی به ترتیب به میزان ۱۶۱۰۶۱/۲ و ۱۳۶۳۰/۰ میلیارد ریال، خالص واگذاری دارایی‌های مالی در سال ۱۳۸۵ مبلغ ۱۴۷۴۳۱/۲ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل ۱۴۲/۳ درصد افزایش و در مقایسه با رقم مصوب بودجه ۹۴/۶ درصد تحقق داشت. رقم مزبور برای تامین مالی کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای استفاده گردید.

۱۰-۶- حساب ذخیره تعهدات ارزی

در سال ۱۳۸۵، مانده بدهکار حساب ذخیره تعهدات ارزی به میزان ۱۰/۶ میلیارد ریال نسبت به پایان سال قبل افزایش یافت. مانده بدهکار حساب مذکور که به دلیل بازپرداخت بخشی از بدهی دولت به بانک مرکزی طی سال‌های ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۱ کاهش یافته بود در سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۵ مجدداً افزایش یافت. افزایش یاد شده در رابطه با معافیت‌های جدیدی بود که بنابر قانون بودجه سال ۱۳۸۰ در خصوص مابه‌التفاوت گشایش اعتبارات اسنادی با نرخ‌های کمتر از نرخ ارز شناور در نظر گرفته شد. این معافیت‌ها به تصویب کمیته اصلی بند (ج) تبصره ۲۹ قانون بودجه سال ۱۳۸۰ رسیده و از طریق حساب مذکور تامین مالی گردید. مانده بدهکار حساب ذخیره تعهدات ارزی در پایان سال ۱۳۸۵ به میزان ۳۶۱۳۰/۹ میلیارد ریال بود. با احتساب رقم افزایش در مانده بدهکار حساب ذخیره تعهدات ارزی که نوعی بدهی دولت به بانک مرکزی تلقی می‌شود، کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای تعدیل شده دولت در سال ۱۳۸۵ معادل ۱۴۷۴۴۱/۸ میلیارد ریال می‌گردد.

۱۰-۷- ارقام خارج بودجه‌ای سال ۱۳۸۵

طبق روال سنوات گذشته، در سال ۱۳۸۵ نیز برخی مخارج دولت به صورت خارج بودجه‌ای صورت گرفت. مخارج خارج بودجه‌ای مصارفی هستند که اگرچه دارای احکام قانونی می‌باشند، لیکن در سقف کلی مصارف بودجه لحاظ نشده‌اند. در سال مورد بررسی، علاوه بر افزایش مانده بدهکار حساب ذخیره تعهدات ارزی، سایر مصارف خارج بودجه‌ای دولت به قرار زیر بوده است:

الف - در اجرای بند ۷ تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵^(۱)، تا پایان این سال دولت در مجموع مبلغ یک میلیارد دلار در بانک‌های صنعت و معدن و توسعه صادرات (هریک به میزان ۵۰۰ میلیون دلار) سپرده‌گذاری نمود.

ب - در اجرای جزء ۷ بند (ه) تبصره ۱۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور^(۲) و مصوبه هیئت وزیران در این خصوص، مبلغ ۲۰۲۸ میلیون دلار (معادل ۱۸۶۵۱/۵ میلیارد ریال) بابت تسویه بخشی از حساب دولت و شرکت ملی نفت ایران از حساب ذخیره ارزی برداشت شد و در اختیار شرکت مذکور قرار گرفت.

۱- طبق بند ۷ تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۵، به دولت اجازه داده شد به منظور تامین مالی طرح‌های بزرگ صنعتی و معدنی و توسعه صنایع تبدیلی کشور، توسعه صادرات کالا، خدمات و خدمات فنی و مهندسی حداکثر تا سه میلیارد دلار از محل تسهیلات موضوع این بند را به شرکت‌های داخلی، صادرکنندگان، خریداران خارجی کالاها و خدمات صادراتی ایران و نیز برای تامین مالی شرکت‌های پیمانکاری شرکت‌کننده در مناقصه‌های بین‌المللی و سرمایه‌گذاری خارجی شرکت‌های ایرانی از طریق سپرده‌گذاری در بانک‌های صنعت و معدن و توسعه صادرات اختصاص دهد. مطابق جزء ۱ بند (ه) تبصره ۲ قانون بودجه ۱۳۸۶، مبلغ سه میلیارد دلار قید شده در بند ۷ تبصره ۲ قانون بودجه ۱۳۸۵ به حساب افزایش سرمایه دولت در بانک‌های یاد شده منظور شد.

۲- مطابق جزء ۷ بند (ه) تبصره ۱۱ قانون بودجه سال ۱۳۸۵، اضافه دریافتی دولت (خزانه‌داری کل کشور) در سال ۱۳۸۵ در چارچوب مقررات بند مذکور از وزارت نفت از طریق شرکت‌های دولتی تابعه ذی‌ربط از محل موجودی حساب ذخیره ارزی دولت قابل برداشت و تسویه است.